

832
1955

რვაენი

დროშა

“NOTRE DRAPEAU”

Directeur: MICHEL STOUROUA.

N° 21

პარტიო

დემოკრატიული

Paris.

1955

ს უ ლ ი ძ ლ ი მ რ ი .

(29 აგვისტო)

არა ბუნებამ, თვით ქართველმა ხალხმა შექმნა უმთავრესი პირობა თავის თავდაცვის. მუდმივ ბრძოლაში გაწრთვნილმა, მან გააძლიერა და გააქაჟა თავისი სული. ეს სიმაგრე სულის—მორალი ცხოველმყოფელი—იცავდა მუდამ ქართველ ერს და იცავს მას დღესაც საშინელ განსაცდელისგან.

ბუნების მიერ საქართველოსთვის დადებული საზღვრები, ძალიან ძლიერნიც, უმნიშვნელონი არიან ამ სიმაგრესთან შედარებით. მტერს არა ერთხელ გადაულახავს მრისხანე ზღვა და გადაუვლია უმაღლესი მთები, დაუპყრია მთელი ქვეყანაც, მაგრამ ვერასდროს მას ვერ დაუმორჩილებია ქართველი ერი: ქართველის სული დაუძლეველი აღმოჩნდა.

ამისთვის ვიგონებ ჩვენ გულმოდგინებით 1924 წლის აგვისტოს დღეებს. უსაზღვრო გაბედულებით და წინასწარ განწირულ თავდადებით შეებრძოლა 1924 წელს ქართველი ერი მახედ ბევრჯელ უფრო მრავალრიცხოვან და დაუნდობელ მტერს. იგი დამარცხდა ამ ბრძოლაში; მაგრამ ფიზიკურათ დამარცხებულმა, იმან უმაღლეს მორალის მაგალითი მისცა მომავალ თაობას, მაგალითი ერთსულ ოცნების.

ქართველი ერი მტკიცეთ იცავს ამ ერთსულოვნებას. სისხლით დაწურულმა შურის მაძიებელ მტრის მიერ, მან თავი არ დახარა მოსკოვის წინაშე. ყველაფერი, რაც მოსკოვის კარნახით კეთდება—და უამისოთ არაფერი კეთდება ჩვენში—ხალხის ერთსულოვან წინააღმდეგობას იწვევს. სოფლის მეურნეობის კოლექტივიზაცია, ქვეყნის არაბუნებრივი ინდუსტრიალიზაცია, სარწმუნოების, და საზოგადოთ სინდისის, ყოველგვარ გამოხატულების დენა, მოსახლეობის გარუსება და სხვ.—ყოველივე ეს ჩვენში ქართველი ერის დასამორჩილებლათ არის მოწყობილი, მაგრამ ვერ აღწევს დანიშნულებას: სალი კლდე ქართველ ხალხის ერთსულოვნების აღიმართა მტრის მოქმედების წინააღმდეგ ჩვენში.

უსაშინლეს ტრაგედიას, გაუგონარს მის მრავალ საუკუნიან ისტორიაში, განიცდის ახლა ჩვენი ქვეყანა. სულის რაოდენი სიმტკიცე, გამძლეობის რაოდენი ღონე, სპირია ჩვენს ხალხს, რომ მან ეს უბედურებაც გადაიტანოს?

არავითარი გამამხნეველი ამბავი საბჭოთა კავშირში მომწყვედიულ პატარა ერებს არ მოდის ამ უკანასკნელ ხანებში იმათგან, ვისაც მსოფლიოს ბედ-იღბალი უჭირავს ხელში. ჩვენ სუსტნი ვართ მათ შევედავოთ, რომ სწორი გზა დავანახოთ; ძნელია პატარა ერის ტრალედიამ რომ შესცვლოს გადაწყვეტილება დიდი სახელმწიფოების, მათი განზრახვები, გეზი მათი მოქმედების. მით უფრო საჭიროა ჩვენთვის ერთსულოვნება, ერთსულოვნება ემიგრაციაშიც ისე, როგორც არსებობს იგი იქ, ჩვენ ტანჯულ ქვეყანაში; ერთსულოვნება შიგნით და გარედ; ერთსულოვნება ყველა იმ ერებთან, ჩვენსავით ჩაგრულნი და უფლება-აყრილი რომ არიან. 1924 წელს ჩვენი ხალხის გამოსვლა დამარცხდა, სხვათა შორის, იმიტომ, რომ მართლ ვიყავით. სხვა ერები ამ გამოსვლას ვერ გამოეხმაურნენ. საჭიროა ერთსულოვნება საერთო მტრის წინააღმდეგ ბრძოლაში.

ხალხ ჩვენი ქვეყნის დახსნის უმთავრესი იმედი ჩვენ მაინც ჩვენი ერის საკუთარ მოქმედებაზე უნდა დავაყაროთ, მის ყოფაქცევაზე შინ და იმ მცირე დახმარებაზე, თუ ამ დახმარებას შესძლებს უცხოეთში გახიზნული მისი ემიგრაცია. არ უნდა გადავამეტოთ ამ უკანასკნელის შესაძლებლობა. ემიგრაციის უმთავრესი იარაღი მტრის წინააღმდეგ არის თავის ქვეყნის საკითხის პროპაგანდა უცხოეთში, იქ, სადაც თავისუფლებას აფასებენ და პატივსა სცემენ. საჭიროა ამ პროპაგანდის გაძლიერება, რადგან საზოგადოებრივ აზრს დიდი გავლენა აქვს ქვეყნის მმართველებზე თავისუფალ ქვეყნებში.

საქართველოს საკითხი წმინდაა და სამართლიანი, მას არც გაბერვა სჭირია, არც გადამეტება; სინამდვილე თავისთავათ ყველაფრის მეტყველია. ჩვენ უნდა შევიჩინოთ და დავიცვათ გარეშეთა თვალში ღირსება და უფლებები ჩვენი ერის და პრესტიჟი ამისთვის პატიოსნათ და თავდადებით მომუშავეთა წარსულში და ახლა.

საჭიროა ეს საზოგადო აზრის მოსამზადებლათ, რათა ამ აზრმა ქვეყნის მმართველებზე გავლენა მოახდინოს იმ დროისთვის, როცა ძალით თუ ნებაყოფლობით საბჭოთა კავშირთან დამოკიდებულების საკითხი დაისმება მთელი მისი სიგრძე-სიგანით. ამისთვის არის საჭირო ჩვენი საკითხის ინტენსიური პროპაგანდა ყოველგან და ყველას წინაშე; ვინ იცის ხვალ ვინ როგორ გამოგვადგება?

სწორეთ ამაში ძალიან მოიკოჭლებს ჩვენი ემიგრაცია და განსაკუთრებით იმასთან შედარებით, რაც ამ 20—30 წლის წინად იყო. ახლა—და ეს ყველამ უწყის—ჩვენი დანაწილების, ჩვენი შინაურ უთანხმოების ამბავი, უფრო გადის უცხო წრე-

ებში, ვინემ ამბავი ჩვენი ერთსულოვნების. ზოგი განზრახ და ზოგიც შეუგნებლათ ხსნის ამას უთანხმოებით თვით ძირითად საკითხში, საქართველოს დამოუკიდებლობის საკითხში. შეიძლება ეს ფანდი იყოს, საპოლემიკო ფანდი; მაგრამ ასეთი ფანდიც კი დანაშაულია,—სხვა ეროვნებათა ემიგრაციებში მეტი უთანხმოებაა და უთანხმოება ძირითად საკითხებში, ვინემ ჩვენსაში,—და დანაშაულია უწინარეს ყოვლისა 1924 წლის მოგონების წინაშე და იმ თავდადებულ მამულიშვილთა ხსოვნის წინაშე, სამსხვერპლოზე თავი რომ მიიტანეს მაშინ და მიაქვთ ახლაც.

ა ჯ ა ნ მ ე ბ ა)

მრავალჟირონახულ თბილისის კედლებს აგვისტოს მზე ჩვეულებრივად ეალერსებოდა. განთიადის სნივებს ძველი მთაწმინდა ოქროს თალით შეემკო. იყო კი, რალაც იდუმალი კონტრასტი ბუნების უდარდელ ღიმილსა და თბილისელთა დაღრეჯილობას შორის.

ქართლის ბედისა და უბედობის უტყუარი მოწამე მტკვარიც, თითქოს მორიგ, დიდ უბედურებას წინადგრძობდა და იდუმალ ქვითინებდა.

პაერში აჯანყების სუნი ტრიალებდა, მაგრამ თბილისი არ ინძრეოდა. იგი სააღყო წესებში ჩაიჭედა. ქუჩებს გახმეცვებული ჩეკისტ-კომსომოლების ურდოები დაეპატრონა. დიწყო ხალხის განუკითხავი რბევა.

დილის 10 საათზე ერთი რაზმელი, საწვიმარში გამოხვეული, ერევის მოედანზე გამოჩნდა. იგი თავით ფეხებამდი შეიარაღებული იყო; იარაღს მხოლოდ საწვიმრის თხელი კალთები ჰფარავდა. ეს თავმოძულებული კაცი, დარეტიანებული მთელი ღამის უძილობით და ნერვიული დაძაბულობით, ეკუთვნოდა იმ რაზმს, რომელსაც თბილისის ახლოს დაბანაკებული ჯავშნიანი ავტომობილები უნდა ჩაეგდო ხელში და გათენებისას ქალაქის განთავისუფლებას შესდგომოდა; მაგრამ უბედური გაუგებრობის გამო მტერი უკვე გაფრთხილებული იყო. ღამის პაემანი არ შესდგა; რაზმმა ამოცანა ვერ შეასრულა. ასევე მოხდა ჯავშნიან მატარებლებზე მცხეთაში; ასევე მოხდა ვაზიანში, სადაც, სხვებთან ერთად, ქართული ჯარის ნაწილები იყო დაბანაკებული. ამ ამოცანის შეუსრულებლობამ დაარღვია მთელი გეგმა და დედა-ქალაქმა ვერ ითამაშა ერის ღიდერის როლი.

დამოუკიდებლობის კომიტეტი იძულებული გახდა ქა-

ვ. ინწკირველის სიტყვა წაკითხული 18 სექტემბერს ქართველთა სათვისტომოს საერთო კრებაზე პარიზში.

ლაქიდან გაიხზნულიყო და საერთო გეგმაში შექმნილ მდგომარეობის შესატყვისი შესწორებები შეეტანა. ამიერიდან, დედა-ქალაქის განთავისუფლება პერიფერიებიდან უნდა მომხდარიყო.

ეს იყო აგვისტოს აჯანყების პირველი დიდი მარცხი. დედა-ქალაქი მოსწყდა საქართველოს სხვა კუთხეებს, მაგრამ ხალხური აფეთქება თავისი გზით მიემართებოდა. აჯანყება მოედო მთელ საქართველოს და ადგილობრივმა ძალებმა თავიანთი ამოცანა მთლიანად შეასრულეს.

აჯანყებამ გაიმარჯვა დუშეთში, თელავში, ხევსურეთში, რაჭა-ლეჩხუმში, სვანეთში, იმერეთში, სამეგრელოში, გურიაში.

საოკუპაციო ხელისუფლების თავგასული თარეშით გამწარებული ქართველი ხალხი ერთხელ კიდევ გაერთიანდა და მტერს ეკვეთა დამოუკიდებლობის დღეებში განტკიცებული ერთობა ანაზღუდად აღსდგა და უცხოელ მოძალადის და მისი აგენტების სალიკვიდაციოთ მოიმართა.

სახელმწიფოებრივი სიმწიფე და მოქალაქეობრივი მოვალეობის სწორი შემეცნება ერთი ხელის დაკვრით არ შეიძინება. ის იქედება რთული ისტორიული პროცესის გასწვრივ. საუკუნოებრივმა სახელმწიფო ტრადიციამ ქართველი ერი დააჯილდოვა უაღრესი მოქალაქეობრივი გრძნობით და კეთილშობილებით.

თითქმის ყველა სამხედრო ობიექტი აჯანყებულებმა პირველი დაკვრით განათავისუფლეს; კომუნისტური ძალები მთლიანად დაატუსაღეს.

იმ დროს, როცა ელდა-ნაცემი ჩეკისტები ხელ-ფეხ შეკარულ მამულიშვილებს უმოწყალოდ ჟლეტდნენ თბილისის ჩეკის სარდაფებში. აჯანყებული ხალხი ტყვე-კომუნისტების ყოველი შურისძიების აქტისაგან იცავდა, უვლიდა და ინახავდა. თავისი კეთილშობილებით, პოლიტიკური სიმწიფით და სახელმწიფოებრივი დისციპლინით, ქართველმა ხალხმა, აჯანყების დღეებში, ერთხელ კიდევ დაამტკიცა რომ ის ღირსია თავისუფლების და მას არავის გაათელვიებს. ხალხის შეგნებაში აჯანყება იყო დამოუკიდებლობის აღდგენის აუცილებელი საფეხური, ქართული სახელმწიფოს განათავისუფლების პირველი პირობა. ეს უკანასკნელი კი, თავდაცვის ბუნებრივი უფლების ფარგლებში მართებულ სანქციას დაადებდა მოლაღატეთა და გარეწართა დანაშაულს. ამ შეგნებით, არეულობის დროის დამახასიათებელი გაუგებრობის თავიდან ასაცილებლად, აჯანყებულები ვაჟაკურად იკავებდნენ თავს ყოველი შურის ძიების აქტისაგან.

როგორ დააფასა ეს რაინდობა საოკუპაციო ხელისუფლებამ? ცნობილია, რომ ბოლშევიკური აზროვნების ლაბირინტში ყოველი ცნება გადამუშავებული და მეტრიკალებულია. აჯანყებულთა ლოიალობა მან ლაჩრობათ მიიღო და

ურცხვად იკვეხნიდა: იმ დროს, როცა ჩვენ ათასობით ვხვრეტდით ტუსალებს, აჯანყებულებმა ტყვე-ქმნილ კომუნისტებს თმის ბალანიც ვერ დააკლესო.

კაცობრიობის ისტორია ბრძოლით და სისხლით იწერებოდა; ძლიერი სუსტს იპყრობდა, მაგრამ იშვიათია მაგალითი, რომ ბარბაროსული ტალღა უმაღლესი კულტურის მატარებელ სულს ხანგრძლივად დაპატრონებოდეს.

რუსეთის მიერ საქართველოს დაპყრობა, 1921 წელს, არ შეიძლება ჩვეულებრივ ძალადობის აქტად ჩაითვალოს. ჩვენს ერს თავის ისტორია უთვალავ მტრის წინააღმდეგ ბრძოლაში დაუწერია, მაგრამ ეს მტრები მტრად მოდიოდნენ, ამას არ მალავდნენ: ამყობდნენ კიდევ. მოსკოვი კი საქართველოს «მეგობრად» ესტუმრა. ველური ზიშტები ქართველი ხალხის «განმათავისუფლებელ» იარაღთ გამოაცხადა. მან ვერ გაბედა თავისი ბინძური საქმისათვის ნამდვილი სახელის დარქმევა. ეს არ იყო მხოლოდ პოლიტიკური თუ ფიზიკური დაპყრობა, არამედ საერთო, ადამიანურ ღირებულებათა გათახსირება და აბუჩად აგდება. თავისუფლებას მოყვარული ქართველი ხალხის მოთმინება, ცხადია, ამას ვერ აიტანდა, ვერ შეუტიგდებოდა. ამიტომ იყო, რომ ოკუპაციისადმი მტრობა მისი არსების განუყრელ შინაარსად გადაიქცა.

განა, წმიდა ფიზიკური გადარჩენის ანგარიშით არ სცადა მან ვერაგი მტრის თარეში შეენელებია და საბოლოო განთავისუფლებებზე ზრუნვა ხელსაყრელ მომენტისათვის გადაედო? მაგრამ არაფერი გამოვიდა. ბოლშევიკური დებულება: ვინც ჩვენთან არ არის, ჩვენი მტერია—რაც, სხვათა შორის საქართველოში ნამდვილ სინამდვილეს გამოხატავდა—მათ სავსებით განახორციელეს.

როგორც აღვნიშნეთ, საოკუპაციო ხელისუფლება საქართველოში არ შეიძლება განხილულ იქნას ჩვეულებრივი საზომით. ის არ არის მოსული მხოლოდ ტერიტორიის თუ სახელმწიფოს საანექსიო. ის დაეტაკა ქართველი ადამიანის სულიერ საუნჯეებს, მის ისტორიულ მეს, მის ოჯახს და ტრადიციებს. ამიტომ, საქართველო დაუპირისპირდა მას არა მხოლოდ, როგორც ერი, დაპყრობილი და პოლიტიკურად განიავებული, არამედ, აგრეთვე, როგორც ცნობიერ და კულტურულ ადამიანთა კრებული, შელახული სინიდიისის რეაბილიტაციას რომ ეძიებდა. ეს არის მომენტი, ეროვნულ თავისუფლებისათვის ბრძოლას რომ საერთაშორისო ადამიანურ საუნჯეთა ჩარჩოებში აქცევს.

ამან კიდევ მეტად გაამწვავა ეროვნული ჩაგვრის განცდა და ბუნებრივად შექმნა აჯანყების საერთო ფსიქოზი.

შეიძლება ითქვას, რომ აჯანყების აფეთქებაში მებრძოლმა ორგანიზაციებმა ითამაშეს მხოლოდ ხალხის ბუნებრივი განწყობილების გეგმაში ჩამომსხმელის როლი. აჯანყება იყო ქართული სულის და სხეულის ბუნებრივი განწყობილების

გამოვლენა. ამიტომ დაეპატრონა იგი ასე ერთობლივად მთელ საქართველოს. ამიტომ მოხდა მოსი იოლი განზოგადოება. მას არ დასჭირებია არც წაქეზება, არც პროპაგანდა.

ავგისტო-სექტემბრის აჯანყება დღეს ქართველი ხალხის მრავალტანჯულ ისტორიას ეკუთვნის. ეს სისხლიანი დღეები მას მოსკოვმა მოახვია თავს. კაცობრიობას ბევრი ეროვნული აჯანყების მაგალითი მოუპოვება. თავის განთავისუფლების მიზნით სხვა ერებსაც მიუშართავთ ამ ტრალიკულ ხერხისათვის, მაგრამ არ არსებობს მთელი ერის ასე ერთდროული და ერთსულოვანი ამხედრების მაგალითი. ამდენად იგი, კაცობრიობის ისტორიაშიც უდიდესი ცხოველმყოფელობის და რაინდობის თარიღია, დადგენილი და ნაკურთხი თავგანწირული ქართველი ხალხის უმანკო სისხლით.

ჩვეულებრივად, მოცემული მოვლენის მიზანშეწონილობა მისი შედეგებით იზომება.

ასეთი ვულგარული მიდგომა ცხადია, არ შეეფერება არც აჯანყების მსხვერპლთა წმიდა ხსოვნას და ღირსებას, არც თვით ისტორიულ სინამდვილეს. ძნელია თანამედროვე-თათვის ასეთი რთული მოვლენის შეფასება. ეს მით უფრო ძნელია დღეს, რადგან მტრის თარეში გრძელდება მთელი მასალის გადაშლა საფრთხეს წარმოადგენს: მაგრამ ქართველი ხალხისათვის ის შეფასებულია; როგორც უდიდესი ეროვნული აქტი. ავგისტოს აჯანყების გეგმა მხოლოდ ერის განწყობილებას თუ მოუთმენლობას არ ემყარებოდა. ის არ იყო თავმოქმედებული ხალხის სასაოწარკვეთილების გამოძევა, არამედ ცივი ანგარიში, დამყარებული მტრის ძალების შეფასებაზე და მომავალ პერსპექტივებზე.

თუ არა საბედისწერო გაუგებრობა, თავისუფლების ეინით ამოძრავებული აჯანყებულთა ლეგიონები მტერს საქართველოდან აღგვიდნენ. არ იყო გამორიცხული არც სხვა კავკასიელ მეზობელთა შემოერთება, რაც რუსულ ჯარების კავკასიის ქედის ჩრდილო ფერდობებზე გადაისვრიდა. ცხადია, არავინ იცის რა მოხდებოდა შემდეგ, მაგრამ ეს ხომ აჯანყების უშუალო პერსპექტივებში არ შედიოდა!

ამ ტრალიკულ დღეებში, თავის ეროვნულ ერთსულოვნებასთან ერთად, ქართველმა ხალხმა მტრის უსუსურობა და სილაჩრე სინათლეზე გამოიტანა.

საკმარისია, მიუდგომელმა დამკვირვებელმა ზერელედ შეადაროს აჯანყებულ ქართველთა სიღარბისლევ და ლოიალობა ბრძოლაში ოკუპანტების დაბნეულობას, სიმხდალეს და მხეცურ თარეშს. რომ ფიზიკურად დამარცხებული აჯანყება ქართველი ხალხის უღარეს კულტურული სიმწიფის ნიმუშად გამოაცხადოს.

დამარცხდა აჯანყება და მტერმა მისი წუმბეში ამოსვრა მოინდომა. იგი ავანტიურად მონათლა. შეიძლება იფიქროს კაცმა, რომ მას ეს სჯეროდა კიდევ, რადგან გარყვნილების

და სადიზმის წუმბეში ამოხვრილ ხელისუფლების ლექსიკონში, როგორც ვსთქვით, ყველა დიდი ღირებულება გარყვნილი და გათახსირებულია.

ავვისტო-სექტემბრის აჯანყების მორალური გამარჯვების პირველი აქტი იყო მებრძოლი ორგანიზაციების დაუყოვნებლივი აღდგენა და ძალების კვლავ შემოკრება მომავალი ბრძოლებისათვის. ბრძოლაში დაცემულ მამულიშვილთა სახელები ეროვნული თავისუფლების სიმბოლოთ გადაიქცა, მისაბაძი მაგალითის მწვერვალზე ავიდა. ქართულ მოწამეთა მატინანეს ახალ ემისართა სახელები დაემატა. ეს სახელები წმიდაა, ხელუხლებელი. მათ გარს ახვევია ეროვნული დიდების შარავანდედი. ყველა ქართველის მოვალეობაა ასევე წმიდათ დაიცვას და შეინახოს იგი, რომ მომავალ თაობებმა მათ მაგალითზე ისწავლონ თუ როგორ ესმოდათ საზოგადო მოვალეობა მათ უფროსებს; როგორ უსიტყვოთ და უანგაროთ ეწირებოდნ და ასრულებდნ მას.

1924 წლის აჯანყებით დასრულდა რუსული ოკუპაციის წინააღმდეგ ბრძოლის ერთი ეტაპი, მაგრამ მისი სული, მისი იდეალი გრძელდება და იცოცხლებს მანამ, სანამ მონობის ჯაჭვები საბოლოოდ არ დაიმსხვრევა. ის საამისო ლამპარია, გზის მაჩვენებელი, გამარჯვების საწინდარი.

დღეს მთელი კაცობრიობა გრძნობს თუ რა საფრთხე გაუჩნდა მას რუსეთში ბოლშევიზმის გამაგრებით. რუსეთის პრიმიტიული მისტიციზმი მუდამ გაუგებარი იყო მოაზროვნე კაცობრიობისათვის, მაგრამ ის კიდევ მეტად დაიბნა ბოლშევიზმის გაგებაში. ამ ტრალიკულ საიდუმლოებას ნელ-ნელა ეხდება ფარდა და ქართველ ხალხს აქვს უფლება იამაყოს, რადგან მან, პირველმა ააფრიალა ამ სლავ-მონგოლური ფენომენის წინააღმდეგ ბრძოლის დროშა. ეს დროშა არ არის მხოლოდ და მხოლოდ კერძო ეროვნული თავისუფლების სიმბოლო, არამედ, აგრეთვე—ადამიანის ღირსების, მისი ხელუხლებელი უფლებების დაცვის და განადგობის გამოხატულება. ამდენად, ქართული საქმე საერთაშორისო ადამიანობის ჩარჩოებში ექცევა და მისი გამარჯვება უზრუნველყოფილია. მას ვერ გასტეხს მტრის ეფემერული სიძლიერე.

ძვირი უჯდება პატარა ერს უთანასწორო ბრძოლაში გადაშვება, მაგრამ მას მრავალი ასეთი ბრძოლა გადაუხდია და გამარჯვებული გამოსულა. ასევე მოხდება დღესაც. ამისათვის კი საჭიროა ხალხმა ბრძოლაში დაცემულ გმირთა სახელები წმიდათ შეინახოს და მომავალ თაობებს გადასცეს.

მტერი არაფერს ზოგავს ქართული ბუდის მოსაშლელად. მან ყველაფერი ჰქნა რომ წარსული წაებლიწა. ამ მიზნით იგი

ოჯახის განიავებას არ ერიდება. ქრისტეს მოღვაწეობიდან გამორიცხულია სიძულვილი მტრისადმიც კი. მაგრამ არსებობს უშრეტო ზიზღის და მტრობის გრძობა ჯალათისადმი, რაც უნდა ჩაითვალოს ქართველ მებრძოლის წმიდა მოვალეობათ სანამ იგი დამარცხებულია: ქართველმა იცის სულგრძელობის გამოჩენა, დანაშაულის პატიება ბრძოლის გამარჯვებით დამთავრების შემდეგ. ერთი ლეგენდის თანახმად, ტყვედქმნილ მტრის ჯარს, მისი ეროვნული დღესასწაულის გამო თამარ მეფემ აღლუმი გაუშართა და გულუხვად გაუმასპინძლა. ტარიელი ხატაველთა მეფეზე ამბობს: «ორგული და მოალაატე ნამსახურსა დავამგვანე, ასეთია ვაჟკაცისა მეტის მეტი სიმგულვანე».

ბრძოლის პერიოდში მტრისადმი მტრობა უწმიდესი მოვალეობა. ამ მოვალეობის შესრულებას სჭირდება ისეთივე ერთსულევენება, როგორც შეიქმნა ჯერ დამოუკიდებლობის დღეებში და შემდეგ აჯანყებაში.

ფიზიკურად დამარცხებული აჯანყების დროსა უნდა მიტანილ იქნას თავის ადგილზე. ვისაც აგვისტოს სისხლიან დღეებში თბილისის ქუჩებში გაუვლია, მისი ხსოვნიდან არ ამოიშლება ოკუპანტების ლაჩრული თარეშის სახიზლარი სურათი. იმ დროს როცა აქვითინებული დედები ბრძოლის ველზე განგმირულ შვილებს ეძებდენ; როცა მთელი ერი გლოვის ძაძვებით შეიმოსა, სადისტ-ჩეკისტების ფანჯრებიდან მხიარული მუსიკის ხმები გაისმოდა. ამის დავიწყება შეუძლებელია, დანაშაულია.

აგვისტო-სექტემბრის დღეებში დაღვრილი მამული-შვილთა სისხლი ერმა უნდა აიღოს. მაშინ, მისი დაფლეთილი დროშაც მთაწმინდის სიმაღლეზე აღიმართება.

დღეს კი, ჩვენზეა დამოკიდებული თუ როგორ შევასრულებთ აგვისტოს ანდერძს.

დრო მიდის. ჟამთა ბრუნვაში ქართული ემიგრაცია იცვლება. ჩვენ დავკარგეთ ბრძოლისა და პოლიტიკის უდიდესი ლიდერები. ამ უბედურებას საერთო ძალით სჭირდება მოვლა.

დაპყრობილი პატარა ერის მოძრაობაში ყველა ელემენტს თავისი ამოცანა აწევს. ერთი მნიშვნელოვანი ამოცანის მატარებელია ქართული ემიგრაცია. მან, საერთო ძალით უნდა შესძლოს რიგების გამთელება, რათა დამონებული ხალხის ტკივილებს საერთაშორისო მალამო მოუწახოს. მხოლოდ და მხოლოდ, მაშინ შესძლებს იგი აჯანყების მსხვერპლთა ღირსეული შემკვიდრეობა შეინახოს. მაშინ წარსდგება იგი პირნათლად მშობელი ერის წინაშე.

საბჭოთა ადამიანი და

კომუნისტური მორალი.

ვინმე ბიწაძე «საქართველოს კომუნისტი»-ს № 2-ში ცდილობს საბჭოთა სინამდვილეში ახალი მორალის დამყარებას გამოუნახოს მყარე საფუძვლები, შეუფარდოს ისინი საზოგადოებრივ ცხოვრებას და გაამართლოს დიქტატურის მიერ დაწესებული ზნე-ჩვეულებანი.

კომპარტიის მიერ შექმნილ მორალზე აღზრდილი ადამიანი არ შეიძლება თურმე არ იყვეს აღსავსე პატიოსნებით, სვეტაკი, პირდაპირი, თავდადებული მეგობარი, მგრძობიარე, მოსიყვარულე და მეოჯახე—ერთი სიტყვით საუკეთესო თვისებებით დატვირთული და რასაკვირველია თურმე ამის სრულ საშვალებას იძლევა საბჭოთა პოლიტიკური და ეკონომიური სისტემა. პირველი ნიშანდობლივი საფუძველი, რომელზედაც იზრდება და იფურჩქვნება იდეალური ადამიანი ყოფილა ახალი დამოკიდებულება შრომისადმი.

შრომა ხალისიანი მიმზიდველი, რადგან მუშები გმირებათ იქცევიან, ფიზიკურ ძალღონეს არ ზოგავენ. ბიწაძეს უსათუოდ შეთვისებული აქვს კომპარტიის მორალი, წინამდებე შემთხვევაში ის დაინახავდა, რომ შრომა საბჭოთა ქვეყანაში მონურ პირობებშია, წვალეებითა და ტანჯვითაა სავსე.

კომუნისტური მორალი მუშისგან თხოულობს ზედმეტი შრომის გაღებას, უკანასკნელ ძალის დაუიმვას, გაასკეცებულ ენერგიის გაღებას. ზდება ადამიანის პიროვნების ჩაგვრა კოლექტივის—სახელმწიფოს მიერ, უკანასკნელის მოთხოვნილების დასაკმაყოფილებლად. საბჭოთა კონსტიტუციამ დააკანონა ეგ.წოდ. შრომის დისციპლინა, ის აუცილებელი შეიქნა ხუთ წლედების შესრულებისთვის, ურომლისოთ სახელმწიფო აპარატის, დიქტატურის დასაყრდნობ ბიუროკრატის შენახვა შეუძლებელია. მუშა მიმაგრებული აღმოჩნდა ერთ სამრეწველო დარგზე, მას მოუსპეს საშუალეობა შრომის პირობებზე თავის აზრი გამოთქვას, მუხრუქებში ზღუდავენ მის გონებას, ასუსტებენ თანდათანობით მის ფიზიკურ გამძლეობას და თავისუფალ მოქმედების უნარს. ე.წ. «სოციალისტური შრომა» ესაა ნამდვილი ახალი ფორმა შრომის ექსპლოატაციისა სახელმწიფოს მიერ; მაშინ, როცა დასავლეთის ქვეყნებში შრომა კანონით დაცულია, პროფ. კავშირები შრომის პირობების დარაჯია, საბჭოთა ქვეყანაში ისინი ხელისუფლების მიერ დაწესებულ პირობების შემსრულებელი არიან. დასავლეთში შრომა თავისუფალია, საბჭოეთში შრომა მონობაშია. იგი მორალიდან განშორებულია, მშრომელიც მონათ ქცეულია, ახალი დამოკიდებულება შრომისადმი კომუნისტურია—ამორალურია...

საბჭოთა ადამიანის მორალური სახის ერთ-ერთ ნიშანს, —ამბობს ავტორი, შეადგენს—«სოციალისტური საკუთრების დაცვა მტაცებელთაგან»—მაგრამ ეს მტაცებლობა სისტემატა გადაქცეულა. 1954 წლის თებერვალ-მარტის რიცხვებში პარტიის ც—რი კომიტეტი უშვებს დადგენილებებს სახემწიფო ქონების დასაცავად—მტაცებლობიდან. ეს ხომ გუშინდელი ამბავია. მაშასადამე უნდა დავსკვნათ საბჭოთა მართვლობას უკვე ხანგრძლივ არსებობის შემდეგ ვერ დაუმყარებია მოქალაქეებში ის მორალი, რომლითაც ასე ტრამახობს ბიწადის თეორია... მაგრამ საქმე სწორედ იმაშია, რომ კომპარტიის მორალი გზას უხსნის მოქალაქეს, აქეზებს, ერეკება არსებობისთვის ათასგვარი ხვრელებით იაროს, ყოველ დღიური ბრძოლით გაუძლოს ცხოვრების იმ აუტანელ პირობებს, რომლებიც მას შეუქმნა საბჭოთა წყობილებამ. ეგრედ წოდებული ხალტურის ქსელი, რომელშიაც თვით ბიუროკრატიაა გახვეული ერთი დამამტკიცებელი მოვლენაა მოქალაქეთა თავგანწირული ბრძოლისა... ვინაა დამნაშავე ამ არანორმალურ მოვლენათა? თვით სახელმწიფო—რომელიც იტაცებს მოქალაქეთა ნაშრომს, საშინელ ექსპლოატაციას უშვება მის შრომას, უკანასკნელს აღარ ყოფნის მოთმინება და შეიძლება გაგონილიც ქონდეს ლენინის ლოზუნგი: «გრაბ-ნაგრაბლენოე»—და იგიც ცდილობს გამოგლიჯოს საკუთარი შრომის ნაყოფი...

ქურდობა და ავანჯობა, რომელ ქვეყანაში არ ხდება. მაგრამ მას არ აქვს მასიური ხასიათი, არ იქმნება თეორიები და არ იწერება მოწინავე წერილები პრესაში. თითულ შემთხვევას კანონი სჯის. დემოკრატიულ ქვეყნებში მოქალაქეს შეგნებული აქვს სად იწყება მისი უფლება საკუთრებაზე და რას წარმოადგენს სახელმწიფო ინტერესები. უკანასკნელი დარაჯია მოქალაქეთა შორის სამართლიანი ურთიერთობა დაიცვას, ის დამცველია მოქალაქეთა შრომის, საკუთრების, მისი ინტერესების, მოქალაქეც ვალდებულიათ სთვლის თავს სახემწიფო ქონებას ფაქიზათ მოეპყრას...

კომუნისტური მორალი გამსჭვალული ყოფილა სხვა ერების თავისუფლების პატივისცემით, მისი ეროვნული ინტერესების დაცვით, ეს უნდა შეითვისოს საბჭოთა მოქალაქემ. ჯერ ერთი ამ უკანასკნელს არავინ ეკითხება იმ აგრესიულ, იმპერიალისტურ-მტაცებლურ პოლიტიკას, რომელიც უკვე ჩაატარა მოსკოვის დიქტატურამ. საბჭოთა ადამიანის შეგნებაში,—კომპარტია ცდილობს შეიტანოს არა ხალხთა მეგობრობის, ეროვნულ თანასწორობის იდეა, არამედ სიძულვილი ყველა მათ მიმართ, რომლებიც მაშინ იქნებიან სანდო მოკავშირენი, როცა იქ დამყარდება საბჭოთა სისტემა. განა ამაზე არ აავო მთელი თავისი პოლიტიკური სტრატეგია ლენინმა და ათეულ წლების განმავლობაში იქადაგეს მისმა მიმდევრებმა?.. კომუნისტური მორალი გულისხმობს პუმანიუ-

რობას, სიყვარულს ადამიანისა ადამიანისადმიო. ესაა ბიწადის ფანტაზია. ლენინ-სტალინის დებულებით სიყვარული ბურჟუაზიული გრძნობაა, კომუნისტი უნდა იყვეს რკინის ნერვებით, ფოლადის ნებისყოფით,—სასტიკი და დაუნდობელი. კომპარტიის მორალს თურმე შეუქნია პრინციპი «ყველა ერისთვის, ერთი ყველასთვის». მაგრამ ჩვენ დავინახეთ რომ საბჭოთა სინამდვილემ შექმნა: ყველა ერთისთვის—დიქტატურისთვის. საბჭოეთში წარმოებული კრიტიკა და თვითკრიტიკა კი დამახასიათებელი ყოფილა პირდაპირობის, გულახდილობის. მაგრამ ათეულ წლების მანძილზე თვით კომპარტიკაში წარმოებული თვითკრიტიკა გახდა იარაღი პიროვნული და ჯგუფური ინტერესების დასაპირისპირებლად, ერთი მეორეს წინააღმდეგ მიმართული, მაღალ ხელისუფლების წინაშე ფორთხვისა და წინ წაწევის მიზნით, თანამებრძოლის და საკუთარ ამხანაგის პიროვნების გაქირდება და გაკიცხვა, ყალბ ბრალდებათა შექმნა, მათი გაზვიადება და ხშირად მათი ამ ქვეყნიდან საიქიოს გასტუმრება. სწორედ ეს თვითკრიტიკა—გახდა წყარო ამორალობის, სიცრუის და თვალმაქცობის; თალღითობა და სიცრუე დასახულ მიზნის მისაღწევათ—სწორედ დიქტატურის აპარატის მიერ არის შექმნილი.

მოწინააღმდეგეთა გასანადგურებლად ითხზება დოკუმენტები, იწერება საბრალდებულო ოქმები, რომელსაც ხელი უნდა მოაწეროს ბრალდებულმა, სასიკვდილო განაჩენზე თანხმობა უნდა განაცხადოს და ეს მისი აღსარება ფიზიკურ, სულიერ ტანჯვებშია მიღებული. ესაა მორალი საბჭოთა მართველობის...

კომუნისტური პარტიის პატივისცემა ოჯახისადმი მის წევრებისადმი, ცნობილია, საკმარისია გადაიკითხოთ პროვინციის პრესა, შიგ წვრილფეხსა, ბობოლა კომუნისტების შვილის მამაზე წაქეზება, თუ ის საკმაო ერთგულებას ვერ იჩენს რეჟიმის მიმართ.

ახლად მიღებულ პარტიის წევრის მიმართ წინასწარ წაყენებული პირობები, ახლობლის, მეგობრის, მეზობლის დასაბეზღებლათ,—ე. წ. მაგნებლობის გასამხელად... კომპარტიის მორალი ადამიანის სულისა და გულისთვის საწამლაღიანი იგი აღვიძებს მასში მოცემულ უარყოფითი მხარეებს და ადუნებს და აჩლუნგებს ადამიანის დადებითი თვისებებს. ცდილობს დაეპატრონოს მის სულს, გონებას, წარმართოს მისი გონების განვითარება ცალმხრივად, გაიხადოს ის მონად, მორჩილად. საბჭოთა მწერლობას ხომ მრავალჯერ დაევალა ამ ახალ კომუნისტურ იამბაზში გამოვლილ საბჭოთა ადამიანის პიროვნების გამოკვეთა, მას ხელში შეერჩა ტიპი წითელი ბიუროკრატის, პრივილეგიური კლასის წარმომადგენელი. ხელისუფლებამ გასწყვიტა ძველი თაობა, რადგან მის სულს ვერ დაეპატრონა, ხელი მიჰყვა ახალთაობის აღზრდას თავის მორალზე. დრო მიდის მოქალაქეთა და კომუნისტურ მორალს

შორის სწარმოებს ჩუმი, შეუწყვეტელი ბრძოლა. ამიტომაც პარტიას სჭირდება პოლიცია, უხეში ძალა მის დასამორჩილებლად. კომპარტიის მორალმა დაავადა მართველი წრე, დაავათმყოფა საბჭოთა საზოგადოება. მან სავსებით ვერ დაიპყრო მოქალაქის პიროვნება და ვერ შეათვისებინა მას კომუნისტური მორალი...

პ. ხარჯველაძე.

„პარიზის ბლოკი“-ს კონფერენცია.

ამა წლის 7 ოქტომბერს, მიუნხენში შესდგა პარიზის ბლოკში შემავალ სხვადასხვა ეროვნულ პოლიტიკურ ცენტრების დელეგატთა კონფერენცია. კონფერენციის დაესწრენ: უკრაინელების, ბელორუსების, იდელ-ურალის ხალხების (თათრები, ბაშკირები და სხ.), თურქესტანლების, ჩრდილოეთ კავკასიელების, აზერბაიჯანლების, სომხების და ქართველების წარმომადგენლები.

როგორც ვიცით, პარიზის ბლოკის დაარსებას ჩაეყარა საფუძველი სამი წლის წინ გერმანიაში ქ. კარლსრუეში და შემდეგ სავსებით ჩამოყალიბდა პარიზში, რომლის სახელთან დაკავშირებულია მისი სახელწოდებაც.

კონფერენციის დღიურ წესრიგში იყო აღნუსხული შემდეგი საკითხები: 1. ბლოკის დროებით ბიუროს მოხსენება წარსულ მუშაობაზე დამომავალ საორგანიზაციო საკითხებზე, 2. ბ. ნ. ცინცაძის პოლიტიკური ხასიათის მოხსენება, 3. წესდების დამტკიცება, 4. ახალი წევრების მიღება და 5. სახელწოდების შეცვლა და რეზოლიუციები.

ბიუროს თავმჯდომარის ბ. აბრამჩიკის მოხსენებიდან გამოირკვა, რომ ბიუროს მუშაობა ამ ხნის განმავლობაში გამოიხატებოდა უმთავრესად ამერიკულ კომიტეტთან ურთიერთობის დამყარებაში და ბლოკის წევრთა შორის მჭიდრო კავშირის და კონტაქტის განმტკიცებაში... ამის შემდეგ ბ. აბრამჩიკი შეევსო მომავალ საორგანიზაციო საკითხებს...

ქართული ეროვნული საბჭოს თავმჯდომარის ბ. ნ. ცინცაძის პოლიტიკური ხასიათის მოხსენებამ მართლაც დიდად დაინტერესა მთელი კონფერენციის შემადგენლობა. შეიძლება თამამათ ვთქვათ, რომ ნოე ცინცაძის მოხსენებაში პოვა სრული განსახიერება იმ აზრებმა, რომლითაც ხელმძღვანელობდნენ ამ გაერთიანების მეთაურნი მისი დაარსების დროს. თითქმის ყველა ორატორები ეთანხმებოდნენ მოხსენებაში წამოყენებულ დებულებებს... კონფერენციის მორიგმა თავმჯდომარე D-r Sullan-მა განაცხადა, რომ ბ. ცინცაძის მოხსენებაში აღნიშნული დებულებები უნდა გახდეს სახელმძღვანელოთ ჩვენი საზოგადოებისათვის... ის იძლევა აგრეთვე წინადადებას ბ. ნ. ცინცაძის მოხსენება მთლიანად გამოქვეყნდეს

ბლოკში წარმოდგენილ სხვადასხვა ეროვნებათა პრესაში... ყრილობა ტაშის ცემით გამოეხმაურა თავმჯდომარის წინადადებებს. მომხსენებელი თავის მოხსენებაში ეხებოდა დღევანდელ საერთაშორისო პოლიტიკურ მომენტს და აქედან გამომდინარე ის არკვევდა მოსკოვის მიერ დაპყრობილ ეროვნებათა ბრძოლის ტაქტიკას. მომხსენებელი განმარტავდა, რომ დაპყრობილ ერებს თავის განმანათავისუფლებელ ბრძოლის პროცესში უირდებათ მებრძოლთა ფრონტის გაძლიერება და ამისათვის მას მიაჩნია საუკროთ ერთი ძლიერი ფრონტის შექმნა ე. წ. სატელიტების პოლიტიკურ ცენტრებთან და რუსეთის ემიგრაციის დემოკრატიულ ნაწილთან—თუნდაც კოლორდინაციის ან კონტაქტის სახით. მომხსენებელი განმარტავს რომ მხედველობაში მხოლოდ ის რუსული დაჯგუფებანი ყავს, რომელთაც შეგნებული აქვთ თანამედროვე ეპოქის მოთხოვნილებები (იგივე ეროვნული საკითხი). აგრეთვე აუცილებელ სწორებათ არის მიჩნეული მომხსენებლის მიერ თავისუფალ დასავლეთის და განსაკუთრებით ჩრდ-ამერიკის დემოკრატიის დახმარება და ბრძოლის პროცესში ამასთანავე მოხსენებაში მადლობით იყო აღნიშნული დასავლეთ გერმანიის მთავრობის მტკიცე პოზიცია რეპარტიაციის საკითხში და გამოთქმული იყო იმედი, რომ გაერთიანებული გერმანია საბჭოთა ხელისუფლების მიერ დაპყრობილ ქვეყნების განთავისუფლებაში შესაფერ როლს ითამაშებს. თანახმად მომხსენებლის წინადადებისა კონფერენცია ადგენს შესაფერი მიმართვები გაეგზავნოს: გერმანიის მთავრობას, ამერიკულ კომიტეტს და განსაკუთრებით მის თავმჯდომარეს მრ. სერჯანტს, ე. წ. სატელიტების პოლიტიკურ ცენტრებს და რუსულ ემიგრაციის დემოკრატიულ სექტორს...

შემდეგ მიღებულ იქმნა ახალი წესდება. წესდების თანახმად ყველა პრინციპიალური საკითხები წყდება შეთანხმებით... გაერთიანების საქმეებს განაგებს და მთელ პოლიტიკურ მუშაობას აწარმოებს აღმასრულებელი კომიტეტი და მისი პრეზიდიუმი. აღმასრულებელ კომიტეტში კი იქნებიან წარმოდგენილი ეროვნული ცენტრები თითო წარმომადგენელის სახით. კონფერენციები ეწყობიან წელიწადში ერთხელ.

მიღებულ იქმნა წევრათ ყირიმელ თათრების წარმომადგენლობა და კაზახების განცხადება კი გადაეცა აღმასრულებელ კომიტეტს დამატებითი ცნობების შესაქრებათ...

ამიერიდან გაერთიანებას «პარიზის ბლოკი» ს მაგიერ ეწოდება: «საბჭოთა კავშირის ერების განმანათავისუფლებელი ლიგა».

კავკასიელთა თათბირი.

პარიზის ბლოკის კონფერენციაზე (მიუნხენში) ჩამოსულ სომხების დელეგაციის მეთაურის ღენ. დროს ინიციატივით მოწვეული იყო კავკასიელთა თათბირი. ამ თათბირზე ორატორები აღნიშნავენ კავკასიური პოლიტიკური ძალების გაერთიანების და მომავალში ერთი კავკასიური სახელმწიფოს შექმნის საჭიროებას...

ბ. რაქდენ არსენიძემ თავის სიტყვაში აღნიშნა, თუ ჩვენ კავკასიელებს მართლაც გვსურს კავკასიის გაერთიანება და ერთი სახელმწიფოს შექმნა ფედერაციის თუ კონფედერაციის სახით—იმ შემთხვევაში ყველამ უნდა მივიღოთ თვით კავკასიის ორიენტაცია და სხვა ორიენტაციების ძებნას თავი უნდა გავანებოთ...

მისმა ასეთმა გამოსვლამ გამოიწვია მხურვალე ტაში და მსწრეთა შორის...

საერთო მდგომარეობა მსოფლიოში

და ჩვენი მიზნები.

(ნ. კ. ცინცაძის მოხსენებიდან, რომელიც მან წაიკითხა 1955 წ. 8 ოქტომბერს, «საბჭოთა კავშირის ვრცობის განმათავისუფლებელი ღიგა»-ს წარმომადგენელთა კონფერენციაზე მიუნხენში).

როგორ და რით სუნთქავს და სულდგმულობს კაცობრიობა დღეს? რა ვიცით ჩვენ ამაზე? როგორია ჩვენი რეაქცია და როგორი უნდა იყოს ჩვენი ამოცანები?

თქმა არ უნდა, პრეტენციოზული იქნებოდა, რომ მე მეკისრა—გადავშალო თქვენს წინაშე რამოდენიმე მანც სრული სურათი იმისა, თუ რა ხდება შინ და გარეთ საბჭოთა იმპერიისა, ან კიდევ მოგცეთ დაახლოვებითი ამომწურავი ასახვა და დაფასება საერთაშორისო მდგომარეობისა მისი პერსპექტივით...

ჩემს განზრახვაში შედის მხოლოდ—აღნიშნო ზოგადად და სქემატიურად მსოფლიო ვითარების ძირითადი ტენდენციები და მას გადავება ჩვენი გაერთიანების მიზანი და ამოცანები შეფარდებით სათანადო პოლიტიკურ-სტრატეგიულ კონცეპციასთან.

როგორ შეგვიძლია ჩვენ დავახასიათოთ თანამედროვე სულიერი მდგომარეობა მსოფლიოში, რომელიც საბოლოო ანგარიშში განსაზღვრავს მიმდინარე ეპოქაში კაცობრიობის ბედის მესაქეთა პოლიტიკურ აქციებს?

ზავის წყურვილს შეუპყრია კაცობრიობა. ის უიმედოთ ცდილობს დაიბრუნოს დაკარგული ეკილიბრი და მყუდროება. კრემლიც მშვიდობიანობის მოტრფიალე-მოყვარულის სა-

მოსში გვევლინება. ადამიანურ, უაღრესად ადამიანურ, ლტოლვას მშვიდობიანობისადმი მაქსიმალურათ და უმაგალითო მზაკვრობით იყენებენ რკინის ფარდის იქით, მსოფლიოში ძალმომრეობით დაპყრობილ პოზიციების შესანარჩუნებლად, იმ პერსპექტივით, რომ, მორიგი შესვენების შემდეგ, ჩამოიხსნას მშვიდობიანობის პირ-ბადე და ხელახლა შეებას თავისუფალ კაცობრიობას გადამწყვეტ ბრძოლაში. ყოველივე ამან დაბადა დასავლეთ ქვეყნებში მანვე ილიუზიები—ხომ ხედვით, ბოლშევიკები უარს ამბობენ დაანთონ ცეცხლი მსოფლიო ომის საშეაღებითო. და ასე, ტკბილი, სასიკვდილო საწამლავით იქვინთება ჯანსაღი ორგანიზმი.

რას ამბობენ ფაქტები?

თითქოს არ არის ძნელი გასაგები, რომ სახელმწიფო ხარჯთაღრიცხვის 23 პროცენტით (1955 წ.) გადიდება მიძიმე მრეწველობის სექტორში, ნაკარნახევია არა «მამობრივი» მზრუნველობით და ხალხის ტკივილების განკურნების სურვილებით, არამედ, ის უფრო მოწმობს და მუვერმეტყველურათაც ადასტურებს ჩაუქრობელ სწრაფვას, რომ «დაეწიონ და გასწიონ» თავისუფალ ქვეყნებს სამხედრო ტექნიკის განვითარების სფეროში საერთოდ, და სამხედრო-ატომიურში, განსაკუთრებით. და რომ მათ შესძლონ ამ მხრით წინ გასწრება და აშკარა უპირატესობის მიღწევა—არ დააყოვნებენ, რასაკვირველია, რომ კაცობრიობას ძალით უკარნახონ თავის ნება-სურვილი...

საბჭოთა იმპერიის შენობის ფასადის ოდნავ შეღებულ ფანჯრიდან—იქითა მხარეს განწყობილება ჩვენ გვეხატება ასე: ბარაბანის ხმაური მშვიდობიანობაზე, «მშვიდობიანი თანაარსებობა», თანაარსებობა «პასიური» და «აქტიური», ნეიტრალიზმი და ნეიტრალიზაცია—დამხმარეთ... მთელ ამ ხმაურს და განგაშს ახასიათებს აშკარა ლტოლვა გარკვეული მიზნისაკენ: მრავალნაირათ ნაცადი მეთოდით, სისტემატიურათ ერთი და იგივეს ჩიჩინით, სურთ დაუჩლუნგონ შეგენება და ნებისყოფა მოწინააღმდეგეს, და მით დაასუსტონ მისი წინააღმდეგობის უნარი და შესაძლებლობა. და ასე 'მეუწყვეტელი «ნაზი» გალობა მშვიდობიანობაზე...

გავერკვეთ და ვარკვიოთ: მართლდაც, რას უნდა ნიშნავდეს ყოველივე ეს? დღემდე, ვფიქრობ, არავის არ განუმარტებია წესიერათ, თუ რა შინაარს სდებენ ამ, ბევრისათვის მომხიბლველ—«თანაარსებობის» ფორმულაში. თითქოს სწორია, რომ ის უნდა გულისხმობდეს ერთგვარ კრისტალიზაციას ორი ქვეყნისა, ორი ბლოკის, ორი სისტემის, რომელთაგან ერთის ცენტრია—მოსკოვში, მეორესი—ვაშინგტონში,—უსიტყვო შეთანხმებით (მათ შორის რასაკვირველია), რომ ერთი-მეორე არ შეაწუხონ.

განვიხილოთ კონკრეტულათ თუ რა სახით უპირდაპირდება ეს ორი «თანაარსი» სექტორი ერთიმეორეს:

49208

ა) ერთი მხრით არის ქვეყანა უნივერსალური ტოტალიტარისმისა, ერთადა შემბოჰველი ადამიანის არსების, რომელმაც დაადო თავის ჴვანგიანი ხელი მის მთელ ცხოვრებას დაბადებიდან სიკვდილამდე. მეორეს მხრით—ჩვენ წინ არის სამყარო დემოკრატიისა და თავისუფლებისა.

ბ) ერთი მხრით—ქვეყანა მონების, ქვეყანა ბატონების. მეორე მხრით—თავისუფალ მოქალაქეთა სამფლობელო.

გ) ერთი მხრით ქვეყანა დაჩაგრულ ერებისა («ხალხთა საპრობილე»), მეორე მხრით—ქვეყანა თავისუფალ და განთავისუფლებულ ხალხთა.

დ) ერთი მხრით—იძულებითი ბატონმფობი შრომა, საკონცენტრაციო ბანაკები და სოციალური მონობის სული საერთოდ. მეორე მხრით—სამეფო თავისუფალი შრომის, რომელიც მედგრათ და იმედიანათ მიიმართება სოციალურ სამართლიანობის წყობილებისაკენ.

და აი ამ ორ ქვეყანას, ცხოვრების ორი სრულიად შეუთავსებელ კონცეპციის მატარებელთ—*tacitement*, მარა იმპერატიულათ, უკარნახებენ ჩაიჴედონ თავიანთ სოციალურ პოლიტიკურ ხოჴოში: მკ—ჩემთვის, მაგრამ შენგ—შენთვისო! საბოლოოთ კი ეს ნიშნავს სტაბილიზაციას და დაკანონებას («დიდი ხნით და სერიოზულათ») არსებული მდგომარეობის, რადგან იგი—«გონიერი და ხელუხლებელია»?!

საკითხავია—არის კი ეს ყოველივე წარმოსადგენი ან შესაძლებელი? განა აშკარა არ უნდა იყოს, რომ ეს არის შედეგი ეპოქალური უმჴობისა და, თუ გნებავთ, უკიდურესი დაკინება პოლიტიკური აზროვნების? ანდა, შეიძლება, ეს ე. წ. «აქტიური თანაარსებობა» ნიშნავდეს მეტ რამეს და იმედსაც იძლეოდეს რკინის ფარდის ოდნავ მაინც აწვეით... (მისი მოსპობა და გაქრობა, როგორც სჩანს, უაზრო ოცნებათ ჩაითვლებოდა). ამ კონცეპციის ავტორების აზრით, ჩვენ შევდივართ თითქოს თავისუფალ, ფართე და დიდი მასშტაბით წარმოებულ გაცვლა-გამოცვლის ხანაში, რაც უდრის კულტურულ-ეკონომიურ მეთოდურათ წარმოებულ დიფუზიას ე. ი. არსებითად რკინის ფარდის გარღვევას. და, ხომ ადვილი წარმოსადგენია, რომ იმ მხარეზე ამან გამოიწვიოს თავისებური სოციალ-პოლიტიკური დულილი, აღსავსე არა სასიამოვნო სიურპრიზებით რეჟიმისათვის.

იქნებოდა დიდი გულუბრყვილობა გვეფიქრა, რომ ასეთი ექსპერიმენტი შეიძლება შედიოდეს კრემლის ბატონების გეგმაში, რომლებიც დაავადებულნი არიან უკურნებელი კომპლექს *d' inferiorité*-ით დასავლეთის მიმართ.

მართალი გითხრათ, დიდი ხანი არაა, რაც «მათ» მათთვის ჩვეული ცინიკური ახდილობით აღიარეს, უკეთ, ერთხელ კიდევ ზედმეტად გაიმეორეს და მოაგონეს (ხრუშჩევის პირით) მსოფლიოს, რომ დასავლეთის ცივილიზაციის და დემოკრატიის აღსასრული მოახლოვებულიაო. იდეა მშვიდობიანი

თანაარსებობისა მათი გაგებით. ადვილათ თავსდება (და გულისხმობს კიდევაც) მესხეთე კოლონიის ინსტიტუტის გაძლიერებასთან, რომელიც მშვიდობიანობის აკომპანიმენტიტ კიდევ უფრო მეტის ენერგიით და მონდომებით გაუწევინ «მძურ დასპარებას» მშვიდობიან «თანამდარსებუ» პარტი-ფრების ავთოქემაში...

«მშვიდობიან თანაარსებობის» იდეის დასახმარებლათ (მისი რეალიზაციის უზრუნველსაყოფათ) წამოაყენეს იდეა «ნეიტრალიზმი»-ს და ნეიტრალიზაციისა... დასაწყისში, ის გულისხმობს საშუალო და აღმოსავლეთ ევროპაში, (მაგალითად ფინლიანდიიდან ადრიატიკამდე) ნეიტრალურ კორდონის გავლებას. განხორციელება ამ ყოვლად მსხნელი იდეის, როგორც სჩანს. უნდა მოხდეს მსოფლიოთ და მსოფლიოთ თავისუფალი ხეკტორის ხარჯზე. იწყება დიპლომატიური «ოფანზივა»: ავსტრია, იუგოსლავია, ფინლიანდია, და ბოლოს—გერმანია. პარტიის შეთანხმებიდან გამოჩნდა ანრდლიო თუ მოჩვენება, მაგრამ, მოჩვენება, ამ შემთხვევაში ფრიად რეალური: თავისუფალი. სუვერენული გერმანია, რომლის ნეიტრალიზაციით საბჭოელები შეიძლება კიდევაც ოცნებობენ დაამთავრონ «ევროპის დაშვიდება». შესაძლებელია იმაზედაც ფიქრობენ, რომ ამის შემდეგ დაწყნარებით იბრუნონ პირი აზიისაკენ. ტყუილათ ხომ არ არის ჩაწერილი «სამღვთო ნაწერებში»—(ლენინის)—«გზა პარიზისაკენ (იგულისხმება—კომუნისტური მსოფლიოსკენ) გაივლის პეკინზე-ო».

როგორც სჩანს, ყველაფერი არ უნდა იყოს რიგზე მათ შორის და მათ შინაურ ფრონტზე. «კოლხოზურ» განგრენას, რომელიც დროგამოშვებით მეტად სახიფათო მდგომარეობას ქმნის, განკურნება არ ეშველა. ეკონომიური ფრონტის გარღვევა ამ მხრით, რომელიც დიდი ხანია დაიწყო, დროთა მსვლელობაში შეიძლება გაფართოვდეს და მთელი სასოფლო მეურნეობა საბედისწერო ნაპირზე მიიყვანოს.

მეორე მხრით, ამას ემატება რეჟიმისათვის საშიში და ძლიერი ნაკადი ნაციონალური ასპირაციებისა, რომელიც დროგამოშვებით ცხოვრების ზედა პირზე გამოიშლება ხოლმე. ამ პერმანენტულ «ბურჟუაზიულ-ნაციონალურ» გადახრებს კრემლი მუდამ მისთვის ნაჩვევი რეაქციით უპასუხებს: სწრაფი ტემპით ვითარდება რუსიფიკაცია, უსვავთ ითყებმა თეხლი მუღლისა და ხიძულვილისა ერთა შიღვის, ქმნიან და ანვითარებენ «უღრღისი (მშვერდებელი) მისი» კულტს. ერთი სიტყვით—იქმნება დიდი ავთამყოფური ატმოსფერა. და საკითხავია—როგორ გრძნობენ თავს საბჭოთა «მაიატნივის» ყველა ამ პერმანენტულ ქანაღბაში სტალინის მეშვეილარები?

უენვის «მოხიბლველ» ღიმილში და ნერვიულათ მომართულ დიპლომატიურ შემოტევაზე მშვიდობიან თანაარსებობის ფრანტზე—მესაძლებელია ჩვენ ამოვიკითხოთ მოსინჯვანიადავისა დროებითწონასწორობისა და ეკილიბრის ძიებაში.

სტალინის დიქტატურის აპარატი ეყრდნობოდა სამ ბოძს—პარტია, პოლიცია და არმია. კოლევიალური სამეუ-
ლი, რომელიც დამკვიდრდა ტირანის სიკვდილის შემდეგ,
აღმოჩნდა უდღეური. ბერიას გაქრობით—გაქრა ტრიუმვირა-
ტიც. აენაცუნაზე დარჩა—პარტია და არმია. ერთი მხრით—
ხრუშჩოვი, მეორე მხრით—ქუკოვ-ბულგანინი (შეიძლება კი
დიდხანს დარჩეს «მეთვალყურის» როლში ამ ქამად მიყურებ-
ბული ქუკოვი?). ჯერ კი თავლის თვე «თანაარსებობისა» სა-
ბჭოთა ოლიმპზე, როგორც სჩანს, გრძელდება. დიდი ხნით
ვითომ?

სხვათა შორის, ჯერ რაღაც არ მოსჩანს ჰორიზონტზე
სათანადო ხერხემლით პიროვნება, რომელიც აშკარათ ამჟღა-
ვნებდეს ნებისყოფას დიქტატურის კიბეზე ასვლისას. არმია
თავის ცენტრალისტური აპარატით, შეკრული რკინის დის-
ციპლინით, შესაძლებელია შესაფერ მომენტში მართლაც და
გაჰყვეს თავის გენერალისიმუსს. ასეთ შემთხვევაში საშიშ-
როება დიდი ავანტიურის, რომელიც გზას გაუხსნის რუსულ
სამხედრო დიქტატურას—არაა გამორიცხული.

რა პერსპექტივა ესახება საბჭოთა იმპერიაში მოქცეულ
ერებს, თუ მივიღებთ მხედველობაში, რომ თვით თავისუფალი
და დემოკრატიული ქვეყანა ერთგვარ პსიქოლოგიურ ცვალებ-
ბადობით და მრავალგვარი «განხრათა» სენით არის თითქმის
დაავადებული და რაც, როგორც სჩანს, შეეფერება ეპოქის
სულიერ განწყობილებას?

ისტორიული პროცესი, მთელი რიგი პირობების ზეგავ-
ლენით, მიჰყვება რა უმცირეს წინააღმდეგობის ხაზს. უნდა
მიიმართოს ერთი «საგნობრივი» გაკვეთილიდან მეორესაკენ,
რადგან, არც ერთ იმათგანს არ შეუძლია ჰქონდეს ადამიანი-
სათვის აბსოლიუტური ღირებულება. ძვირად, ძალიან ძვი-
რად, დაუჯდება კაცობრიობას, როგორც სჩანს, ეს უკანას-
კნელი გაკვეთილი თანამიმდინარე მომენტში. ვიქონიოთ მა-
ინც იმედი, რომ ეს მუდმივი ტკბილი ილიუზიების ეპოქაც
დაძლეული იქნება ისე, რომ დიდ ზიანს არ მიაყენებს კაცო-
ბრიობას და რაც შეიძლება დაჩქარებით დათავდება: ამაზე
ალბათ იმაგადინებენ ისტორიის დემიურგები «იმა ქვეყნი-
დან».

ამ რიგად, ისევ ვაძლევთ თავს კითხვას—რა უნდა ვქნათ
ჩვენ? მიმოვიხედოთ ერთხელ კიდევ ირგვლივ, საერთაშორის-
სო სცენისაკენ. კონფერენციები კონფერენციებს სცვლიან:
დღეს—სახელმწიფოთა მეთაურნი, ხვალ—საგარეო საქმეთა
მინისტრები. დღის წესრიგში ერთიდაიგივე «ძველი» და მუ-
დამ ახალი პრობლემები. ამ პრობლემების გადამწყვეტი პო-
ლიტიკური მათემატიკოს-სასწაულთმომქმედი ჰორიზონტზე
არა სჩანს. რაშია საქმე? ვგრძნობთ (ინტუიციამ ყველას უნდა
უკარნახოს ეს), რომ ყველა ისინი (ეს პრობლემები) თავს
იყრიან ერთ ძირითადში, უკეთ რომ ვსთქვათ, მისგან გამომ-

დინარეობდენ, რომელსაც საერთაშორისო შეხვედრებისას არც კი ასახელებდენ (ეს ითვლება ალბათ, «ცუდ ტონათ»).

აიღეთ რომელიც გნებავთ ამ ძირითად პრობლემიდან: განიარაღება, გაერთიანება გერმანიის, «სატელიტები», პრობლემა საბჭოთა იმპერიის დაჩაგრული ერებისა საერთოდ და სხვ. და სხვ. განა ნათელი არ არის ყველასთვის, რომ ისინი წარმოშობილია ერთი ძირიდან, სადაც თავს იყრიან ყველა სხვა პრობლემებიც. ერთნი ფიქრობენ, რომ მშვიდობიანობას მსოფლიოში დაამყარებს გერმანიის უნიფიკაცია, მეორეთ გულუბრყვილოთ სწამთ, რომ სატელიტების ქვეყნებში თავისუფალი არჩევნები დააწაფებს ევროპას. ეს მონოლოგები «საკუთარი კუთხიდან» აშკარათ მოწმობს გარკვეულ უმწიფობას, ან, უკეთ, შეგნებულათ თვალის დახუჭვას, რაც ასე ახასიათებს ჩვენს ეპოქას.

ამ რიგად, მსოფლიოს ამძიმებს ერთადერთი პრობლემა—პრობლემა კრწმლის კომუნისტური დიქტატურისა. ნუ თუ არ არის ცხადი ჩვენთვის, რომ მოსპობა და შემუშვება ამ ტოტალიტარული რეჟიმის, რომლის ბრწყალვებით მთელი მსოფლიო დასერილია—გზას გაუხსნის «საბჭოთა ადამიანის» განთავისუფლებას და საბჭოთა იმპერიის ერთა სრულ ემანსიპაციას (ისტორიულ ნემეზიდას არ შეუძლია დაზოგოს მსოფლიოს ეს საშინელი იმპერიალისტური ფორმაცია).

გეკითხებით: ნუ თუ ახლაც არაა ჩვენთვის ნათელი, რომ ჩვენ ვიმყოფებით საერთო განმათავისუფლებელ ბრძოლის ეტაპზე, რომლის ფერხულში უნდა ჩადგეს შეძლებისადაგვარად საბჭოთა ყველა ერები. თვით რუსის ერის ჩათვლით და ისინიც, ვინც გაერთიანებული არიან «ა.ნ.ც.ე.»-ში (სატელიტები).

უახლოესი და უდიდესი, უეშმარიტად ტიტანიური, ამოცანა ჩვენი დროის, რომელიც თანამედროვე ეტაპზე ფარავს ყველა სხვა დანარჩენს, და რომელიც არის უშუალო და უახლოესი მიზანი ჩვენი გაერთიანებისა, ხმა შეწყობილია მთელი თავისუფალი კაცობრიობის იდუმალ მისწრაფებებთან. რუსის ხალხის ინტერესები, სწორად გაგებული და შესაფერათ ათვისებული რუსის დემოკრატიების მიერ (რითაც ისინი აღმოჩნდებიან ეპოქის მოთხოვნილების სიმალღეზე)—უნდა უკარნახებდეს უკანასკნელთ გულწრფელათ და გადაჭრით ჩაებან საერთო განმათავისუფლებელ ბრძოლაში. ასეთ პირობებში—აქედან გამოწვეული ხელი, არ შეიძლება დარჩეს ჰაერში გამოკიდებული.

ნაციონალური ინტერესები, პოლიტიკური სტრატეგია და ანგარიში ამას გვიკარნახებს ჩვენ. აღმოჩნდებიან სკეპტიკოსებიც. ასეთები ბლომათაა. შეიძლება ისიც გავიგონოთ ამ მხრიდან: «იმედით ბავშებს კვებავენო». ამათ ჩვენ უპასუხებთ სიპტომატიური ფაქტების აღნიშვნით: ა) ვორკუტა-კარაგანდა: მასიური აჯანყება ხალხის შვილებისა, რომელნიც დაი-

ხოცნენ გმირულათ ადამიანობისა და თავისუფლებისათვის. ბ) სიპტომები (მართალია ჯერ კიდევ ემბრიონალურ მდგომარეობაში) «საზოგადოებრივი აზრის» ჩასახვისა და მანიფესტაციების ტექნოლოგიების ფენებში და საბჭოთა მეურნეობის ხელმძღვანელებში. ვ) გამოძახილი ამ მხრიდან: უეშმარტად, რევოლიუციური მოწოდება ალექსანდრა ტოლსტოის—დიდი მწერლის ქალიშვილისა, რომლის მამა «ბოროტების წინააღმდეგობის არ გაწევას» რომ ქადაგებდა—მოუწოდებს გადამჭრელი ბრძოლისაკენ, მსოფლიოს ამ უსაშინელესი ბოროტების წინააღმდეგ... დაგკმაყოფილდეთ ამითი და გავყვით ქვევით.

ჩვენ ღრმათა ვართ დარწმუნებული, რომ ჩვენი კოალიციისათვის—განმათავისუფლებელ ბრძოლის ამ «შტაბი»-სათვის,—თავისუფალი მსოფლიოს თანაგრძნობა და დახმარება მაქსიმალურათ უზრუნველყოფილია. ამას უკარანახებს მათ სასიცოცხლო ინტერესები. იზოლიაციონიზმის კონცეპცია, («მბია ხატა ს კრაიუ»), რომლის გაკოტრება ასე აშკარაა და კიდევაც შეგნებულა თავისუფალი კაცობრიობის მიერ, მინდა ვირწმუნო, ეკუთვნის წარსულს. ის აღმოჩნდა პირდაპირ წინააღმდეგობაში და შეუთავსებელი მსოფლიოს საერთო ბედის იდეასთან.

ისმება საკითხი—რაში უნდა მდგომარეობდეს დღევანდელ პირობებში პოლიტიკური ემიგრაციის როლი?

მან უნდა შექმნას მძლავრი საერთაშორისო ფორუმი, სადაც თავს მოიყრიან საბჭოთა იმპერიის ტყვეობაში მყოფ ერთა ემიგრაციის კვალიფიციური წარმომადგენელი (დაჩაგრულინი ნაციონალურათ და სოციალურათ) და აქედან მეთოდურათ და განუწყვეტლივ უნდა გაისმოდეს მოწოდება თავისუფალი ქვეყნების სინიდიისადმი, რათა მათი ყურადღება მიპყრობილ იქნას საბჭოთა იმპერიის ერებისადმი და მათ კანონიერ ასპირაციებისადმი.

ესევე გაერთიანება, მეორე მხრით, უნდა გახდეს ცენტრი, ერთგვარი ბრძოლის საყვირის, თუ გნებავთ, რომელიც წარმართავს ცოცხალ და სამართლიან ტალღებს, ყველა მისაღებ და ხელჩასაკიდ საშუალებებით ფარდის იქითა მხარეს და გამხსნევებს საბჭოთა რეჟიმის ქვეშ მგმინავ ხალხებს.

ასე შექმნილ აპარატის პოლიტიკური საქმიანობის ბაზა უნდა გაფართოვდეს პერიოდული კონტაქტების ფორმებში, უფრო სწორათ, კოორდინაციით რუსი დემოკრატების (რომელთაც აქვთ შეცნობილი ეპოქის მოთხოვნილება) მონაწილეობით, როგორც ეს იყო თქმული ზევით. გაფართოვება უნდა წავიდეს კიდევ უფრო შორს—დასავლეთით, საშვალო და აღმოსავლეთ ევროპის ქვეყნებისაკენ, რომლებიც წარმოდგენილი არიან «ა. ნ. ე.»-ში, ვინაიდან, ვფიქრობთ ჩვენ, ხელოვნური ბარიერი, აღმართული მათსა და საბჭოთა ხალხების შორის დღეს აღარ უნდა არსებობდეს. პოლიტიკურმა და

სტრატეგიულმა ლოლიკამ უნდა უკარნახოს მათ აუცილებლობა განმათავისუფლებელი ბრძოლის ფრონტში მონაწილეობისა.

ამ რიგად, ჩვენი გაერთიანება, რომელსაც, მე ვფიქრობ, მყარე საფუძველი დღეს ეყრება, ბუნებრივ თანამეგზაურთა ძიებაში ბრძოლის დღევანდელ ეტაპზე, მიმართავს თავის ყურადღებას თვალუწვდენელ საბჭოთა იმპერიის დასავლეთით და ჩრდილოეთით მტკიცე შეგნებით და რწმენით—შექმნას, შეძლებისადაგვარათ, ძლიერი ფსიქოლოგიური მუშტი.

შევაჯამებთ რა ზემოთ თქმულს—ჩვენ შეგვიძლია აღვნიშნოთ კონკრეტულათ ჩვენი გაერთიანების პირდაპირი მიზნები:

1) ბრძოლა კომუნისტური იმპერიალიზმის და დიქტატორიალური რეჟიმის წინააღმდეგ—«საბჭოთა ადამიანის» და ხალხების გასანთავისუფლებლათ საბჭოთა რეჟიმის დიქტატურისაგან.

2) შეთანხმებული მუშაობა, მიმართული ერთა ბუნებრივ უფლებათა რეალიზაციისაკენ თვით განაგონ თავისი ბედი საერთოდ, და აღსადგენათ სახელმწიფო თავისუფლებისა და დამოუკიდებლობისა იმ ერებისათვის, რომლებიც გახდენ მსხვერპლი სამხედრო ოკუპაციისა.

3) მუშაობა ანტიკომუნისტურ ფრონტზე ჩვენი ერების კანონიერი უფლების საცნობლად.

ბრძოლის სამვალეებები.

ა) გაერთიანება და გაძლიერება ნაციონალურ და დემოკრატიულ ორგანიზაციებისა ლტოლვილებაში.

ბ) მუშაობა ფარდის იქითა მხარეს.

გ) მუიდრო თანამშრომლობა ამერიკულ კომიტეტთან.

მე ვთვლი თავის მოვალეობათ შევჩერდე ჩვენი აქციის ამ მნიშვნელოვან სექტორზე. ღრმა მღვლეარება გამოიწვია ჩვენში ჩვენი საერთო წამოწყების ბედმა, რომელსაც საფუძველი ჩაუყარა ამერ. კომიტეტმა—ამ სწორმა გამოხატულებამ, ვფიქრობ მე, ამერიკული საზოგადოებრივობისა. თუ მივიღებთ მხედველობაში, რომ ჩვენი იმედეები მიმართულია თავისუფალი ქვეყნებისაკენ, რომელსაც მეთაურობს ოკეანეს იქითა მყოფი დიდი დემოკრატია, რომლის დროშაზე ამოქარგულია ლოზუნგი თავისუფლებისა და დამორჩილებულ ერთა განთავისუფლებისა—ადვილი გასაგები იქნება ჩვენი შემოფოთება, ჯერ კიდევ არა საკმარისად გამომქლავებულ ტენდენციის გამო, რომელმაც თავი იჩინა ამერ. კომიტეტის სულიერ განწყობილებაში ბოლო დროს და რომელსაც ლოლიკურათ შეუძლია მიგვიყვანოს დიდი წამოწყების ლიკვიდაციამდე. საბედნიერათ, ჩვენი შიში თითქოს ნაჩქარევი აღმოჩნდა და, მინდა ვირწმუნო, რომ ის უარყოფილი იქნა ამერ. კომიტეტის თავმჯდომარე სარქანტის უკანასკნელი გაბედუ-

ლი გამოსვლით. თქვენ, რასაკვირველია, მიმხვდარი ხართ თუ რაზეა ლაპარაკი. დაიწყეთ პრიმიტიული, ტლანქი მიზიდვა ემიგრანტების ხელების: «სამშობლომ გაპატივა», «სამშობლო ეძახის გზა აბნეულ შვილებს», «ფარდი სამშობლოზე გათვდა», და სხ. ლაპარაკის საშვალეობას წართმეულ ხალხების **Porte-Parole-**ნი მრავალ-ერიანი პოლიტიკური ემიგრაცია, ეტყობა «ვილაცას» მოსვენებას არ აძლევს. სტუმართ მოყვარეობით და საიმედო თავშესაფარით ჩვენ ვსარგებლობთ როგორც გერმანიაში, ისე ყველა თავისუფალ ქვეყნებში. ერთგული თავის კეთილშობილი ტრადიციებისა დემოკრატიული გერმანია ლტოლვილთა ძალათ გადაცემას არ დაუშვებს. პირიქით, ჩვენი ღრმა რწმენით, ის გახდება სინამდვილეში ძლიერი საერთაშორისო ფაქტორი იმ მსოფლიო პრობლემის გადასაწყვეტათ, რომელიც გაგვიხსნის ჩვენ თავისუფალ გზას გათავისუფლებულ მშობლიურ ერებთან.

ხელები შორს—გაისმა ერთდანიმავე დროს ოკეანეს გაღმა ავტორიტეტული ხმა კაცობრიობის სინიდისისა. ეს იყო მეტად მნიშვნელობის აქტი ამერ. კომიტეტის თავმჯდომარისა და ჩვენ სულითა და გულით ვესალმებით მას. ის გვიღვიძებს ისევ იმედს, რომ ჩვენი გაერთიანებისათვის, რომელსაც, როგორც ზევითა ვსთქვი, დღეს აქ საღი საფუძველი ეყრება—ხელახლა ისახება პერსპექტივა შევიდეთ ამერ. კომიტეტთან უფრო მჭიდრო თანამშრომლობაში.

დაბოლოს, მინდა მოგაგონოთ ზოგიერთი, ახლა უკვე ისტორიული, საზეიმო დეკლარაციები და ვალდებულებანი, რომელზედაც არის მოსკოვის ხელის მოწერაც. მე სახეში მაქვს ერთი მხრით «ატლანტიური პარტია», მეორეს მხრით— გაერთიანებული ერების (ონიუ) კონსტიტუცია. პირველი (მესამე მუხლი) დიდმა სახელმწიფოებმა ვალდებულებათ აიღეს პატივი სცენ ხალხთა უფლებას, რომ მათ თავისუფლათ აირჩიონ ფორმა თავის მთავრობისათვის, რომლის მეთაურობით მათ სურთ იცხოვრონ. ერთა უფლების ასეთსავე პატივისცემაზე ლაპარაკობს ონიუს კონსტიტუციის პირველი მუხლი.

რა ბედნიერება იქნებოდა, რომ არსებობდეს ქვეყნათ ძალა, რომელიც უზრუნველჰყოფს აღნიშნულ ვალდებულებათა განაღდება!

რის იმედი უნდა გვქონდეს ჩვენ? არ ვივიწყებთ რა რომ ჩვენი თაობა მიაღდა გზა-ჯვარედინს, რომელიც ჰყოფს ორ ისტორიულ ეპოქას და რომელიც ნათლათ გვიჩვენებს გზას და მიმართებას მსოფლიოს ეკონომიური მთლიანობისაკენ— ჩვენ, დარწმუნებული ვართ, რომ ამას უნდა უსწრებდეს დაშლა დიდ ისტორიული ფარმაციებისა და ერთა სრული ემანსიპაცია. მხოლოდ თავისუფალ, სუვერენულ ერს შეუძლია გახდეს საიმედო ბაზა დიადი მსოფლიო შენობის ასაგებათ და მასში ახალი და სამართლიანი წყობილება შექმნას. ჩვენი

რეალური და საყრდენია, მაშასადამე, პირველ ყოვლისა, ისტორია და მისი კანონები. ბევრს ლაპარაკობენ ამ ბოლო დროს დიქტატორიალური რეჟიმის ევოლიუციანზე: «კეთილშობილებიან», ლამაზათ «ივარცხნებიან» თუ აგრძელებენ თავიდან აღებულ სისხლის და ძალმომრეობის გზას—ორივე შემთხვევაში ისტორიული პროცესით მას გამაზღებელი აქვს ერთი და იგივე დასასრული... ისტორიამ არ იცის, მგონია, დიქტატურის ევოლიუციის შემთხვევა. მაგრამ შეიძლება, ისინი შესძლებენ ისტორიის მოტყუებას, რომ ჩასწერონ მასში ახალი გვერდი ახალი კანონებით?!

საბოლოოთ ნათელია, რომ ჩვენი ერების განთავისუფლება—ეს უნდა იყოს თვით ერების საქმე. მაგრამ, გარდა ჩვენი ერების ამ თვითმოქმედების ფაქტორისა, შეუდრეკელი სულისა და ნებისყოფისა თავისუფლებისადმი—არსებობს (როგორც არა ერთხელ ვსთქვი ამის შესახებ ზევით) ფაქტორი განსაკუთრებული (თუ გადაწყვეტი არა) მნიშვნელობის თავისუფალი კაცობრიობა, სადაც წამყვანი როლი ეკუთვნის ამერიკის დიდ დემოკრატიას. ჩვენ მტკიცე იმედი გვაქვს და გვაჯერა, რომ ამ მხრიდან ჩვენი იმედები არ შეიძლება გაცრუვდეს.

ამ რიგად, არ შეიძლება იყოს მშვიდობიანობა კაცობრიობაში და ვერც იხილავს თავისუფლებას საბჭოთა ხელისუფლებით დაჩაგრული ერები, თუ არ დაეცა ტოტალიტარული კომუნისტური დიქტატურა.

მოსკოვის კომუნისტური ტირანია უნდა დაინგრეს.

დეე, აღსდგენ ჩვენი ერები თავისუფალნი და სუვერენული.

რეზოლუცია ნ. კ. ცინცაძის ინიციატივით გამოცემული.

მოვისმინეთ რა ნ. კ. ცინცაძის მოხსენება საერთაშორისო პოლიტიკური მდგომარეობის შესახებ, კონფერენცია ადგენს:

მშვიდობიანობის წყურვილმა შეიპყრო კაცობრიობა, რასაც, მისთვის ჩვეული მზაკვრობით, ექსპლუატაციას უწევს კომუნისტური დიქტატურა, რათა შეინარჩუნოს ძალმომრეობით დაპყრობილი პოზიციები მსოფლიოში და მორიგი შესვენება გამოიყენოს მაქსიმალურათ «დაეწიოს და გაასწროს» დასავლეთის ქვეყნებს, განსაკუთრებით, სამხედრო-ატომურ ტექნიკის სფეროში, რომ შემდეგ ჩამოიხადოს პირბადე და სამკვდრო-სასიცოცხლოთ შეებას თავისუფალ ქვეყნებს.

ე. წ. «მშვიდობიანი თანაარსებობის» იდეამ, გაძლიერებულია ნეიტრალური კორდონის შექმნის იდეით თავისუფალ ქვეყნების ხარჯზე, პირველ ყოვლისა, შუა-აღმოსავლეთ ევროპაში უნდა გააძლიეროს ზევით აღნიშნული მიზანი.

მსოფლიოს მშვიდობიანი პრობლემები, რომლებიც მუდამ სდგას საერთაშორისო კონფერენციების დღის წესრიგში.

გში—წარმოშობილნი არიან და თავს იყრიან ერთ ძირითად პრობლემაში—ტოტალიტარული კომუნისტური რეჟიმის დამხობაში, რომლის ლიკვიდაცია გაგლეჯეს და მოსპობს რკინის ფარდას და ამავე დროს გზას გაუხსნის «საბჭოთა ადამიანის» და საბჭოთა კავშირის მიერ დაჩაგრულ ერების განთავისუფლებას.

ამ რიგად, ვიმყოფებით რა განმათავისუფლებელი ბრძოლის საერთო ეტაპზე—კონფერენციას საჭიროდ მიაჩნია მიიღოს ყოველგვარი ზომები საბჭოთა რეჟიმის მიერ დაჩაგრულ ყველა ერების ბრძოლის გასაერთიანებლათ.

მხოლოდ ერთა შორის დემოკრატიის ასეთ მობილიზაციას, თავისუფალი კაცობრიობის ყოველმხრივი დახმარებით, შეუძლია იხსნას, როგორც თვით ცივილიზაცია, ისე უზრუნველყოს დაჩაგრულ ერთა მისწრაფებების და ასპირაციების გამარჯვება.

მ ი მ ა რ თ ვ ა

«საბჭოთა კავშირის ერების განმათავისუფლებელი ლიგა»-სი რუსის დემოკრატიული ხაზგადგომბრივობისადმი.

«საბჭოთა კავშირის ერების განმათავისუფლებელმა ლიგა»-მ დაასრულა რა ერთსულოვნათ თავის კონგრესის მუშაობა,— მიმართავს მოწოდებით რუსის მთელ დემოკრატიულ საზოგადოებრიობას, მიიღონ მონაწილეობა მათთან ერთად საბჭოთა ერების განსათავისუფლებლათ კომუნისტური დესპოტიის ბრწყალებიდან. რუსის ხალხის ერთმა საუკეთესო შვილთაგანმა—გერცენმა, თავის დროზე გადმოისროლა თავის კეთილშობილი ლოზუნგი: «ჩვენი და თქვენი თავისუფლებისათვის». დარწმუნებული ვართ, რომ დღესაც რუსი ემიგრაციის რიგებში არიან ისეთი ელემენტები, რომლებიც შესძლებენ გაერთიანებას ჩვენთან ამ გადამწყვეტ ბრძოლაში «ჩვენი და თქვენი თავისუფლებისათვის». გამოვდივართ რა დემოკრატიული პრინციპიდან, რომელიც სცნობს ყველა ერზე უფლებას თვით განაგოს თავის ბედი, ღრმა პასუხისმგებლობის შეგნებით ჩვენ ერების წინაშე, ჩვენ უნდა გავერთიანდეთ ერთ მებრძოლ მჭიდრო და მტკიცე ფრონტში, ჩვენ ერთა გათელილ სამღერათო უფლების აღსადგენათ. სწორათ გაგებული რუსის ერის ინტერესები დაბეჯითებით მოითხოვს მისი წარმომადგენლებისაგან აღმოჩნდენ ისტორიული მომენტის მოთხოვნილების სიმალღეზე და არ ჩასთვალონ თავის მტრათ ცალკე ერების წარმომადგენელნი, რომლებიც იბრძვიან თავის ნაციონალური თავისუფლებისათვის და დემოკრატიული საზოგადოებრივობისათვის. მთელი დემოკრატიული საზოგადოებრივობის წინაშე ჩვენ გადაჭრით ვაცხადებთ, რომ ჩვენ არც რუსის ხალხის მტრები ვართ და არც მისი კანონიერი ინტერესების. ჩვენ ვიბრძვით კომუნისტური იმპერიალიზმის წინააღმდეგ, რომელმაც სისხლით და რკინით მოსპო ჩვენი

თავისუფლება და დამოუკიდებლობა. ჩვენ ვიბრძვით ყველა სახის იმპერიალიზმის წინააღმდეგ. გვინდა ვირწმუნოთ, რომ ამ პასუხის საგებ ისტორიულ მომენტში რუსის დემოკრატია იხელმძღვანელებს ერთა ქვეშაირიტ მართველობის საღი გაგებით. გაერთიანებული ბრძოლით, დარწმუნებული ვართ, შევსძლებთ ჩვენს ერების განთავისუფლებას.

დრო არ ითმენს...

ს ტ ა ტ უ ტ ი

«საბჭოთა კავშირის ერების განმათავისუფლებელი ლიგა»-სი.

(პარისის ბლოკი)

1. მიზანი.

ეროვნულ-პოლიტიკური ცენტრები სომხეთისა, აზერბაიჯანისა, ბელორუსიისა, საქართველოსა, იდელურალისა, ჩრდილო-კავკასიისა, თურქესტანისა და უკრაინისა გაერთიანდნ რა—დაარსეს «საბჭოთა კავშირის განმათავისუფლებელი ლიგა» და ამ ლიგის მოღვაწეობის სახელმძღვანელო მიიღეს შემდეგი დებულებანი:

1) «საბჭოთა კავშირის ერების განმათავისუფლებელი ლიგა» მიზნათ ისახავს თავის ერების ბრძოლის კოორდინაციას, მიმართულს კრემლის კომუნისტური დიქტატურის წინააღმდეგ, განხორციელებას ნაციონალური მისწრაფებებისა და აღდგენას სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობისა იმ ქვეყნებისათვის, რომლებიც გახდნ მსხვერპლნი საბჭოთა ჯარების ოკუპაციისა.

2) ლიგის წევრები ათანხმებენ თავიანთ მოქმედებას პირველ მუხლში აღნიშნული მიზნის მისაღწევად.

3) ლიგის წევრები ვალად იღვენენ: ა) მიაწოდონ ერთმანეთს ცნობები თავის მუშაობის შესახებ ყველა იმ საკითხებზე, რომელიც საინტერესო და მნიშვნელოვანი იქნება საერთო მიზნისთვის. ბ) არ შევიდნენ ისეთ კავშირში და შეთანხმებაში, რომელიც ეწინააღმდეგება ლიგის ინტერესებს, ანდა, მასში მონაწილე ცალკე ერის ინტერესებს.

2. ლიგის სტრუქტურა.

4) ლიგის წევრად შეიძლება იყოს ნაციონალურ-პოლიტიკური ცენტრები, რომლებიც იზიარებენ ლიგის მიზნებს. თვითული ერი იქნება წარმოდგენილი მხოლოდ ერთი დელეგაციით.

5) ახალი წევრების მიღება და გარიცხვა ხდება შეთანხმებით.

3. ლიგის ორგანოები.

6) ლიგის ორგანოთ ითვლება: ა) კონფერენციები და ბ) კომიტეტი.

7) კონფერენცია, როგორც ლიგის უმაღლესი ორგანო, შესდგება ნაციონალური ცენტრების დელეგატებისაგან და იკრიბება წელიწადში ერთხელ, ანდა საჭიროების მიხედვით,

თანახმად კომიტეტის დადგენილებისა. კომიტეტი მოვალეა აგრეთვე მოიწვიოს კონფერენცია თუ მას მოითხოვს ლიგის წევრთა ერთი მესამედი.

8) ლიგის აღმასრულებელი ორგანოა—კომიტეტი, რომელიც ატარებს ცხოვრებაში კონფერენციის დადგენილებებს.

9) კომიტეტი შესდგება მონაწილე ცენტრების თითო წარმომადგენელთაგან. თავმჯდომარეობა ხდება მორიგეობით.

10) კომიტეტი თავის ორგანიზაციის და მოღვაწეობის ფორმას იმუშავებს და ახორციელებს თანახმად თავის მიერ მიღებული რეგლამენტისა.

11) კომიტეტის მუდმივ მომუშავე ორგანოთ ითვლება მისი პრეზიდიუმი, არჩეული მის მიერ ერთი წლით.

12) პრიციპიალურ საკითხებზე კონფერენციას და კომიტეტს დადგენილება გამოაქვთ შეთანხმებით, ხოლო ორგანიზაციული, პრაქტიკული და ტექნიკური ხასიათის საკითხები წყდება ხმების უბრალო უმეტესობით.

4. ლიგის სამუალებანი.

13) ლიგის მუშაობის ხარჯებს ფარავენ ლიგის წევრები.

14) ეს სტატუტი შედის ძალაში კონფერენციის მიღების დღიდან და ითვლება დროებითათ, სანამ ის არ დაუდასტურებია ლიგის წევრებს.

«თ ა ნ ა ა რ ს მ ბ ო ბ ა»?

სტალინმაც დავის დროზე ამცნო კაცობრიობას, რომ «მშვიდობიანიური თანაარსებობა» შესაძლებელი იყო რუსულ ბოლშევიზმისა და დემოკრატიულ ქვეყნებთან (ამერიკულ ვეროპა) შორის, რასაც სენსაციის მოყვარული ევროპიელი პრესსა დიდის ამბით აუწყებდა თავიანთ მკითხველებს. ამას აცხადებდა დესპოტი მაშინ, როცა ის ომს აწარმოებდა (სხვეების ზურგით) კორეიაში, ინდოჩინეთში და აგრეთვე «ცივ» ომს ამერიკასან ბერლინში და სხვაგან.

მისი მემკვიდრეებიც ხომ უფრო ხშირათ და დაჯინებით ამასვე იმეორებენ,—თითქმის მოითხოვენ—და უნდათ უმტკიცონ ქვეყანას, რომ მათ ეს გულწრფელათ სურთ.

საკითხი ისმება: შესაძლებელია მართლაც არა რუსეთის იმპერიასა და თავისუფალ დასავლეთ შორის «მშვიდობიანიური თანაარსებობა»?

ცნობილია—და ეს გამოაშკარავდა სტალინის სიკვდილის შემდეგ—რომ ეკონომიური მდგომარეობა რუსეთისა და სატელიტების საგრძნობლათ ცუდია და ძლიერ მწვავეთ დგას სურსათ-სანოვავის საკითხი. ამას ამ ხანებში უკვე თვით რუსებიც ვეღარ მალავენ. მალენკოვი ამბობდა 1953 წლის აგვისტოში: «აუცილებელია 2—3 წლის შემდეგ მაინც, მივაწოდოთ მოსახლეობას მეტი და საკმაო სანოვავე და ინდუსტრიალუ-

რი ნაწარმოები და აგრეთვე სხვა ყოველდღიური მოსახმარი საგნები». ორი წელი გადის ამის შემდეგ და დაპირება არ შესრულებულა და ვერც შეასრულებენ. იგივე მალენკოვი ასე ანუგეშებდა ხალხს: «ვინაიდან ჩვენ მოვახერხებ მძიმე ინდუსტრიის განვითარება, ეს გარემოება ხელს შეუწყობს საუკეთესო პირობებში შევქნათ წარმოება საკონსომაციო საქონელის. აქამდის ჩვენ არ გვქონდა საშუალება მსუბუქი სასურსათო წარმოება სწრაფათ გაგვეწვითარებია. ესლა კი ჩვენ ეს საშუალება მოგვეპოება»-ო და სხვ.

მაგრამ მალენკოვის ყველა ეს დაპირებანი მთავრობის სახელით უარყო უკანასკნელათ ხრუშჩევმა და პარტიის ცენტრკომიტეტმა. ვგონებ პურის საკითხიც კი იდგა და სდგას. მალენკოვი კი ამშვიდებდა ამ მხრივ მის ქვეშევრდომებს. მაგრამ ტყუილი იყო, ვინაიდან მიკოიანის მოგვითხრობდა (მარტი 1954 წ.) და ვეღარ მალავდა, რომ პური და სხვა მარცვლეულობა არ იყო საქმათ. ის კი არა, სასოფლო მეურნეობამ ისე დაიწია უკან მეფის რუსეთთან შედარებით, რომ მშრომელი ხალხის უმრავლესობა მოკლებულია ხორცს, რძეს, ერბოს, მწვანილეულობას და ქართოფილსო.

ხალხის დასამშვიდებლათ მთავრობა შეპირდა მას «პური უსასყიდლოთ», მაგრამ აქამდის ის არ დაუბრუნებიათ (აკი წინეთ თითქოს ყველაფერი თავზე საყრელათ იყო ამ მიწიერ სამოთხეში!) ამას რომ თვით კომუნისტური მთავრობა აღიარებს, ეს ნიშნავს, რომ, ალბათ სახლში ყველაფერი რიგზე ვერ არის. წინეთ რომ ტრაბახობდენ, ესლა ტრაბახობასაც ვერ ბედავენ, ისე აშკარაა სინამდვილე.

მოსახლეობის კეთილდღეობა კი ეწირება მძიმე ინდუსტრიას, კიდევ უფრო რომ განვითარდეს ის ყუმბარების დასამზადებლათ, ავიაციის გასამარებლათ.

რაც შეეხება რუსის მიერ გატყავებულ სატელიტებს. არის მრავალი დამამტკიცებელი საბუთები—მათი მდგომარეობა კიდევ უფრო უარესია.

ამას დაუმატეთ კიდევ ომის შიში H-ის საშუალებით—რომელიც მათ ძილს უფრთხობს, და მაშინ თქვენ იპოვით ნამდვილ მიზეზს მათი «მეტამორფოზის». ბევრს კიდევ ჰგონია პოლიტიკა იცვლება. არა, რა თქმა უნდა, იცვლება ტაქტიკა ძველი მიზნის მისაღწევათ, უნდა ფონს გავიდენ ახალი მეთოდით, უნდათ «სული მოითქვან», დააჯერონ დასავლეთი, რომ ისინი არიან მშვიდობიანობის მოყვარე და სურთ მასთან «მეგობრული თანაარსებობა».

და აი—გაპირება მაჩვენე და გატყავას გიჩვენებო—მოუხშირეს განცხადებანი მშვიდობიანურ თანაარსებობაზე და გუშინდელი მურტალი, გაუზრდელი რუსის ბოლშევიკი უშვერი სიტყვებით რომ უმასპინძლებოდა ყველა თავისუფლების მოყვარულ ადამიანს და სახემწიფო კაცებს—დღეს უცებ ტონს იცვლის, თავაზიანობის პროფესორებათ გვევლი-

ება. აგერ «დასახელებენ» რა უნდა იქნას კონკრეტულად დაესწრონ, ერთი მეორეს სტუმართ მოყვარეობაში და ზრდილობაში ეჯიბრებიან. ამ ხნის განმავლობაში მათ ღიმილი ბაგეზე არ მოსცილებია (ხშირათ იყო ასეთ მომენტში უადგილოთ გაიცინებდნენ), ღიმილი, რომელიც ასე «ჩიბლავდა» ევროპის ჟურნალისტებს. არა თუ ღიმილი, კიდევ ბევრ რამეზე წავლენ—ოღონდ დროებით თავი დაახვიონ მძიმე მდგომარეობას, რომელშიდაც ისინი იმყოფებიან.

საკვირველია, როგორი სისწრაფით იბრუნებენ ფეხს და გუშინ ამერიკელის ჭამია, დღეს მას მეგობრობაში ეფიცება. არის ურთიერთ შორის პატიჟობა. ბოლშევიკები მოდიან ევროპაში. დემოკრატიულ ერთა წარმომადგენლები მოსკოვში. ატომის კონფერენციაზე დაესწრენ ენევაში, სადაც ერთი მეორეს ამცნეს ის, რაც უმთავრესათ ყველამ იცოდა. რაც დასამალავი და საიდუმლო იყო, საიდუმლოთვე დარჩა.

კულტურულ გაცვლა-გამოცვლის განვითარებას ძლიერ მოითხოვს რუსეთი. გუშინ უკიდურეს, დახვავებულ ნაციონალიზმში იყვნენ გახვეული. თქვენ გახსოვთ, რას ამბობდა უდანოვი: «რუსებს არ სჭირდება რაიმეს სწავლება უცხოელებისაგან, წინააღმდეგ, რუსები მისცემსთ გაკვეთილებს დამ. პალ კაპიტალიზმს. არ არსებობს არავითარი ამსოფლიო მეცნიერება», ეს კოსმოპოლიტების ლაზღანდარობაა, მხოლოდ ერთი რამ არსებობს: ერთის მხრით საბჭოს მეცნიერება, რომელსაც აქვს უპირატესობა ყველა დანარჩენებზე და ემსახურება პროგრესს და მშვიდობიანობას და მეორეს მხრით მეცნიერება კაპიტალისტური ქვეყნების, ამერიკის. რომელიც ემორჩილება ომის მოტრფიალე ხალხის ბრძანებას—გამოიგონოს საშუალება ხალხის მასსიურათ გასაწყვეტათ და რომელმაც გამოიწვია კორეიაში ბაქტერიოლოგიური ომი» და სხვა. ამ გვართ სწერდა მთელი ბოლშევიკური პრესა და სწერდა ბრძანებით. 1952 წელს 10 დეკემ. «პრავდა»-ში ვკითხულობთ: «იმპერიალისტურ ამერიკაში მკვლელ-განგსტერების, მკვლ-ვაჭურების და მკვლელ-პოლიტიკოსების გვერდით თქვენ შეხვდებით მკვლელ-მეცნიერებს». ამასვე იმეორებდნენ სხვა გაზეთებშიც, რადიოში, რომანში, თეატრში.

ეხლა? ეხლა სულ სხვას ვაპკივიან, «ლიტ. გაზეთა» ყველაზე უფრო ანტიამერიკული, რადიკალურათ ცვლის ტონს. აქ სწერენ: «უნდა განვითარდეს კულტურული კავშირი ერთა შორის», «ვიცხოვროთ მეგობრულათ სხვებთან». საბჭოთა მოქანდაკე კომენტავი გაიძახის: «დაინგრეს ყოველი კედელი. რომელიც ხელს უშლის აღმოსავლეთისა და დასავლეთის ხალხთა კავშირს!» ის დიდის სინაზით ლაპარაკობს «მის ამერიკულ ძველ მეგობრებზე» და სხვ.

ეხლა დაეუბრუნდეთ საკითხს, რომელიც ჩვენ დასაწყისში დავსვით: შესაძლებელია, თუ არა ეს «მშვიდობიანური თანა-

არსებობა» ასეთ ადამიანების: რუსეთის იმპერიასა და დასავლეთ დემოკრატიათა შორის?

სანამ მალენკოვი დაეცემოდა სრუშჩევი რამდენჯერმე აცხადებდა დასავლეთის გასაგონათ, რომ რუსეთის საგარეო პოლიტიკის მიზანი არის მშვიდობიანური თანაარსებობა ორ რეჟიმთა შორის, რომელთა სხვადასხვაობას და დოქტრინალურ ანტაგონიზმს არ შეუძლია ხელი შეუშალოს ურთიერთ შორის მეგობრულ დიპლომატიურ დამოკიდებულებას და ორ მხარეთა შორის ვაჭრობის გაჩაღებას. მართალია, ამავე დროს საბჭოთა კავშირის სამხედრო ბიუჯეტი ათი პროცენტით გაიზარდა, მაგრამ ეს იმიტომ, რომ «დასავლეთი ემზადება ომისათვის»-ო. ეს ნიშნავს რას? : შინ ბოლშევიზმი ემზადება ომისათვის და გარეთ კი «მეგობრულ» ხელს უშვერს ყველას, რომ ამ გზით—მისი ფიქრით—შესაძლებელი იქნება ძალთა წონასწორობის დარღვევა და მისი შეცვლა რუსეთის სასარგებლოთ.

რა არის მიზანი რუსის ბოლშევიზმისა და ყველა მათი მიმყოლი «კომუნისტების»? მიზანია ლიკვიდაცია იმ საზოგადოებათა და ერთა, რომელნიც ეწინააღმდეგებიან კომუნისტების ექსპანსიას, წარმოებას «კოლლექტიურ»-სახელმწიფოებრივი კაპიტალიზმის დამყარებას—ტოტალიტარული სტრუქტურით და მთელი დედამიწის ზურგზე რუსეთის ხელმძღვანელობით. ასეთია მიზანი—საშუალება მის მისაღწევათ კი მრავალფეროვანია, დამოკიდებულია დროზე, გარემოებაზე და ადგილზე. ომი შეიძლება არ იქნას აუცილებელი, ვინაიდან ის ძვირი ჯდება, საშიშია და არავინ იცის, რა მოყოლა მას...

სურთ კი რუსებს მშვიდობიანობა? ამის თქმაც არ შეიძლება, თუ ეს იმას ნიშნავს, რომ რუსეთმა გადასწყვიტა საბოლოოთ და გულწრფელათ ხელი აიღოს მთელი მსოფლიოს გასაბჭოებაზე, რაც მისი მთავარი მიზანია. მაგრამ ფაქტიურათ, როცა აღმოსავლეთი აცხადებს, რომ მას სურს «მშვიდობიანური თანაარსებობა» დასავლეთთან—ეგებ არც სტყუოდეს, მაგრამ საქმე იმაშია, რომ «თანაარსებობა» სხვადასხვა გვართ ესმის თითოეულ მხარეს და რუსები თავისებურათ სარგებლობენ ამ სიტყვით. ყველამ უწყის, რომ ბოლშევიკები მუდამ თავისუფლებაზე და დემოკრატიაზე გაკვივან, მაგრამ სინამდვილეში—ცნობილია—მათ ისინი გააფთრებით ებრძვიან. ერთი სიტყვით—ამ სიტყვების შემეცნებაში არავითარი საერთო არ აქვს აღმოსავლეთს დასავლეთთან. იგივე უნდა ითქვას «თანაარსებობაზეც». დემოკრატიისათვის ეს ნიშნავს საბოლოოთ ცნობას ორი სხვადასხვა გვარ პოლიტიკურ სისტემის არსებობას, უფლებას, რომ მათ იარსებონ თავისუფლათ და უარის ყოფას ერთმა მეორეს რაიმე ვნება მიაყენოს. რუსისა და ყველა რჯულის კომუნისტებისათვის კი ეს ნიშნავს დასავლეთ დემოკრატიის დანგრევის ეტაპს, სადაც «შეკავშირებული პროლეტარიატი» იბრძვის რა რუ-

სეთის ხელმძღვანელობით, შეუძლია მიაღწიოს მის საბოლოო მიზანს.

ევროპისა და ამერიკის ზოგი პუბლიცისტები შიშობენ რა არ გაეზან რუსეთის მახეში, ირწმუნებიან, რომ რუსეთის მიერ მოწოდებული «თანაარსებობა» თავის თავით არ შეცვლის მდგომარეობას. და, მართლაც—განაგრძობენ ისინი—მშვიდობიანურ თანაარსებობას—ეს ხომ დასაშვებია—ადგილი აქვს, როცა ორი სახემწიფო თუ იმპერია არ არიან ერთმანეთთან აშკარა ომში. ეს სიმართლეა. წარმოიდგინეთ ორი ოჯახი, ორი მეზობელი, რომელთაც ერთი მეორეს ეჯავრება, ხმასაც არ სცემენ ერთმანეთს და სანამ ამ მეზობელს თავში არ ჩაკრავ ან და ხანჯლით არ გამოეკიდები, თანაარსებობა მშვიდობიანურია; გადამტერებულაც რომ იყვნენ ერთი მეორეს გვერდში მანაც არსებობენ. როცა ომი იყო ჩრდილო კორეიასა და მისი მოკავშირე ჩინეთის ერთის მხრით და სამხრეთ კორეიასა და მის მოკავშირე ო. ნ. უ.-ს მეორეს მხრით; აგრეთვე, როცა ინდოჩინეთში ვიეტმინი ერთის მხრით და ფრანგები და ვიეტნამი მეორეს მხრით, ომს აწარმოებდენ, მშვიდობიანური თანაარსებობა, ნორმალური დიპლომატიური და სავაჭრო დამოკიდებულებით. არ დარღვეულა რუსეთსა და ატლანტიკის მოკავშირეთა შორის, თუმცა არა უშუალო ომს ქონდა ადგილი ვიწრო, განსაზღვრულ ფარგლებში და ორივე ბანაკი ფაქტიურათ თანახმა იყო, რომ ეს კონფლიქტი საზოგადო ან მსოფლიო ომით არ გადაქცეულიყო. და როცა ეს ადგილობრივი კონფლიქტი «შეწყდა», მშვიდობიანურ თანაარსებობამ სხვა სახე მიიღო და გადაიქცა ცივ «ომათ»; ბრძოლა არ არსებობს არც უშუალო და არც მესამე პიროვნების საშუალებით, მაგრამ ომის საშიშროება არსებობს: საზღვრებს ამაგრებენ და იცავენ, სტრატეგიულ ბაზას იკავებენ, შეიარაღება ჩაღდება; იბრძვიან პროპაგანდის საშუალებით, უთვალყურებენ მოწინააღმდეგეთ და სხვადასხვა. ამავე დროს კი დაქინებით აკეთებენ მრავალ მშვიდობიანურ დეკლარაციას, რომლის მიზანია დაამინოს და დააბნიოს მოწინააღმდეგე, არევიარევა შეიტანოს მის ბანაკში.

სოციალისტ პინეს აზრით, თანაარსებობა აქამდისაც იყო. სასურველია კოოპერაცია. ეს კი მოითხოვს ერთის მიერ მეორეს რწმენისა და იდეების პატივისცემის; ეკონომიურ გაცვლა-გამოცვლას პატიოსანის გზით. თავისუფალ აზრსა და პიროვნებას უნდა ქონდეს საშუალება ორივე ბანაკში თავისუფლათ შესვლისა და გამოვლის. ასე თუ არ მოხდა, თუ ჩვენ მისას თავისუფლათ ჩვენი აზრი ვერ გამოვსთქვით, ჩვენში კი კომუნისტების პროპაგანდამ არხეინად ითარეშოს და ავრცელოს ჭორები—ეს უთანასწორობა კვლავ გამოიწვევს კონფლიქტებს. მაშ თანაარსებობა არ კმარა, დაასკვნის ავტორი—უნდა მოხდეს კოოპერაცია. მეორეს მხრით მუშათა

წრეში ზოგს მათთან მეგობრობა კიდევ აშინებს; ინგლისის ტრედიუნიონის თავმჯდომარემ სთქვა (უკანასკნელ კონგრესზე): «დელნცი» რა თქმა უნდა კარგი საქმეა, მეგობრობა სჯობია სიძულვილს. მაგრამ დიდი სიფრთხილეა საჭირო—ჩვენ მოწამე გავხდებით მეგობრული ენფილტრაციის და საშიშია კომუნისტებმა უფრო ადვილათ მოახერხონ მუშათა ორგანიზაციებში შეჭრენა. და ყოველი მეგობარი, რომელიც ჩვენს სახლში შემოდის იმ განზრახვით რომ დაგვანგრეოს, არ არის ნამდვილი მეგობარი და სიფრთხილე გემართება.

მაგრამ ის, რასაც პინეს სურს, თუ რუსებმა მიიღეს (თავისუფალი პროპაგანდა მისას—განსაკუთრებით), მაშინ რუსეთის იმპერიის ქვეშევრდომები ხომ გათვითცნობიერდებიან, გათამამდებიან და დემოკრატიულ წესწყობილებაზე იფიქრებენ. ამაზე კი მოსკოვი ვერ წავა, ვინაიდან ეს იქნებოდა მისი თვითმკვლელთა. გაბატონებული დესპოტები ვერ დაუთმობენ ხალხს თავიანთ ადგილს, და თუ მართლაც ისინი შესდგებიან დემოკრატიულ გზაზე, ამ შემთხვევაში ხომ ბოლშევიკები უსარგებლო და ზედმეტი იქნებიან, რადგან დემოკრატიას ხალხი, დემოკრატები უკეთ შექმნიან, მოაწყობენ და გაუძლევიან მას ვინემ გუშინდელი ტირანები.

ყველა ამ მოსაზრებით, ვფიქრობთ, «თანაარსებობა» და ისიც მშვიდობიანური შეუძლებელია აღმოსავლეთსა და დასავლეთს შორის. თუ ევროპის დიპლომატების ერთი ნაწილი ბრმა არის, წინააღმდეგ, ამერიკას გათვალისწინებული აქვს მდგომარეობა, საკმაოდ იცნობს რუსებსაც და კომუნისტებსაც და მათ მიერ დაგებულ მანქანი არ გაეხმება. ყველას ესმის დღეს, რომ მგლის თავზე სახარების კითხვა ამაოა. კაციჟამია და ცივილიზაციის მატარებელნი ერთათ ვერ მოთავსდებიან.

ორ ბანაკთა შორის ნამდვილი, ლოიალური მშვიდობიანური თანაარსებობა დამოკიდებულეა უნაყოფო ოცნებაა. ეს თვით მომლიმარე ხრუშჩევმა და სხვა ბულგალინებმაც კარგათ იციან. ცეცხლი და წყალი ერთი მეორეს ვერ ითმენს. ტირანია და თავისუფლება ვერ მორიდდება. მათ შორის ღრმა, ამოუვსებელი უფსკრულია. ან ერთი უნდა მოისპოს, ან მეორე, სხვა გამოსავალი არ არის. და ვინაიდან კაცობრიობის წინსვლა შეუჩერებელია, მისი ერთი ნაწილი კიდევ დიდხანს დესპოტიზმის სამარცხვინო ჯღელს ვერ ატარებს, ვერ შეეგუება მას. ცივილიზაცია წინ მიდის, დღევანდელი მდგომარეობა მეოცე საუკუნეში დროებითი მოვლენაა, სურპრიზია. მშრომელთა მასსა, თავისუფლების მოტრფიალე პიროვნება თუ ხალხი, ვერ ასცდება თავის გზას; გადალაზავს რა ყოველივე წინააღმდეგობას, გაიმარჯვებს. ასეთია ისტორიის განაჩენი.

ანჟანი.

ბ ა რ ო ბ ი.

პარიზში საქართველოს დამოუკიდებლობის დღე აღნიშნულ იქნა ჩვეულებრივი სიცხველით, მდიდარი პროგრამით, რომელსაც დაესწრო დიდძალი საზოგადოება. სცენას ამშვენებდა ქართული დროშები. ფარდის ახდისას მომღერალთა გუნდმა ბ-ნ მ. კლდიაშვილის ხელმძღვანელობით შეასრულა ქართული ჰიმნი. სათვისტომოს თავმჯდომარის ბ. შ. აბდუშელის მოკლე, მაგრამ შინაარსიან სიტყვის შემდეგ პროფესორ მუსხელიშვილმა წარმოასთქვა ფრიად შინაარსიანი სიტყვა საქართველოს სუვერენულ უფლებების შესახებ. მან მოხდენილად დახატა დამსწრე საზოგადოების წინაშე საქართველოს უდავო უფლება დამოუკიდებლობის ადსადგენათ. საზოგადოება დიდის ყურადღებით უსმენდა მას და ხანგრძლივი ტაშით დააჯილდოვა ის.

ამის შემდეგ ქართულ ენაზე სიტყვა წარმოასთქვა გამგეობის წევრმა ბ. შ. კალანდაქმ და თავისი ლექსი წაიკითხა პოეტ გ. ყიფიანმა. ორთავეს საზოგადოება მხურვალე ტაშის ცემით მიეგება.

მომღერალთა გუნდმა და მოცეკვავეთა გამოსვლამ დიდათ ასიამოვნა საზოგადოება.

მ ი უ ნ ხ ე ნ ი.

26 მაისს ქართული ეროვნულ-გაერთიანების ორგანიზაციის თაოსნობით შესდგა სახეიმო სხდომა საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადების დღის აღსანიშნავად.

ბ. მოსე იმნაიშვილმა თავის საინტერესო მოხსენებაში მოუთხრო საზოგადოებას თუ რა პირობებში ხდებოდა საქართველოს სახელმწიფოებრივი განვითარება უძველეს დროიდან უკანასკნელ ხანამდე.

სხვადასხვა პირების მიერ წარმოთქმულ სიტყვების შემდეგ მოსმენილ იქმნა აგრეთვე ქართული რედაქციის რადიოგადაცემა 26 მაისის აქტის შესახებ.

ხ ო შ ო.

ადგილობრივმა ქართულმა სათვისტომომ 29 მაისს იდღესასწაულა ჩვენი ეროვნული დღე 26 მაისი.

საზოგადოების დარბაზი მორთული იყო ფრანგულ-ქართული დროშებით და ყვავილებით.

პოლიტიკურ მოღვაწეთა, მწერალთა და გმირთა სურათები, გარემოცული ცოცხალი მშვენიერი ყვავილებით ამშვენებდენ დარბაზის კედლებს. საღუქვაძეს ასული ვარდო პატარა სამფეროვან დროშას აკვრიდა გულზე ყველა დამსწრეთ. ეს ქართული, ტანჯული სახეები, ამ დღეს გაბრწყინებული იყო და უთუოთ გულიც სავსე მრავალი ტკბილი თუ მწარე მოგონებებით.

კრება გახსნა სათვისტომოს თავმჯდომარემ ბ-ნმა ალ. შათირიშვილმა, მისალმებისა და გმირებთა მოხსენიების შემდეგ მან წაიკითხა მოხსენება თემაზე: «ცნება სამშობლოს გარკვევა ჟორესის მიერ». ამ საუცხოვოთ შედგენილმა მოხსენებამ უდაოთ ღრმა შთაბეჭდილება დასტოვა და მხურვალე ტაშით იქნა დაჯილდოებული. მშვენიერი ლექსი წაიკითხა პოეტმა ბ-ნ ევტ. აბულაძემ. მოწოდებით მიმართა ბ-ნ ვ. დოლიძემ დამსწრეთ. ბ-ნ მელ. ჟღენტი უერთდება დოლიძის აზრს და დასძენს ზოგ საინტერესო მოგონებებს. დამსწრენი მიპატიუებულნი იყვნენ სასმელზე, სადაც ბ-ნ ოთარ კრავეიშვილმა წაიკითხა ძლიერ მგრძნობიარე ლექსი.

დაბოლოს გაიშალა ქართული სუფრა, რომელიც საღამოს დაბოლოვდა.

დამსწრენი დიდი ნასიამოვნებნი დაიშალნენ.

დამსწრე.

ავვისტოს დღე.

ბ ა რ ი შ ი.

ამა წლის 18 სექტემბერს ქართველთა სათვისტომოს გამგეობამ მოაწყო საერთო კრება ავვისტოს აჯანყებაში გმირულად დაღუპულთა ხსოვნის აღსანიშნავად. სათვისტომოს თავმჯდომარემ შ. აბდუშელმა მოუწოდა საზოგადოებას ფეხზე ადგომით პატივი სცენ დაღუპულ გმირთა ხსოვნას. რის შემდეგ მოკლეთ აღნიშნა ავვისტოს აჯანყების მნიშვნელობა და განსაკუთრებით მოიხსენია ახლად გარდაცვლილ დამოუკიდებლობის კომიტეტის კ. ანდრონიკაშვილის პიროვნება. ბ. აკ. ჩხენკელმა მოიგონა კ. ანდრონიკაშვილის ახალგაზრდობა და მისი გმირული გამოსვლები «დამკომი»-ს გასამართლებაზე თბილისში. მან მხურვალე მოწოდებით მიმართა ქართულ ემიგრაციას გაერთიანებისთვის. ბ-ნ იოსებ გობეჩიამ მოიგონა და დააფასა ყველა ის გამოსვლები, რომელსაც ადგილი ჰქონდა საქართველოს სხვადასხვა კუთხეში და მკაფიოდ დახატა ავვისტოს დღეების მნიშვნელობა. ვ. ინწკირველმა თავის შინაარსიან სიტყვაში სწორი შეფასება მისცა ავვისტოს აჯანყებას. ბ. შ. კალანდაძემ წაიკითხა სიტყვა «დამკომი»-ს პრეზიდენტის წევრის იასონ ჯავახიშვილის—თბილისის გასამართლებაზე წარმოთქმული. დამსწრე საზოგადოება უდიდესი ყურადღებით ისმენს სამშობლოს სიყვარულით აღზნებულ, თავდადებულ, გაბედულ სიტყვას და მხურვალე შეუწყვეტელი ტაშისცემით თავის თანაგრძნობას უცხადებს დიდი პატიოტის გმირულ გამოსვლას ჯალათების წინაშე.

ბ. გოგი წერეთელი აღნიშნავს, რომ ის ეკუთვნის იმ ახალ თაობას, რომელსაც არ მიუღია მონაწილეობა აჯანყებაში მაგრამ ამ თაობამ და მომავალმაც მისაბამ მაგალითად უნდა გაიხადოს ავვისტოს გმირთა ბრძოლები...

მ ი უ ნ ს ე ნ ი .

ქართულ ეროვნულ გაერთიანების ორგანიზაციის მიერ იყო 29 აგვისტოს მოწვეულ კრება 1924 წ. აჯანყებაში მონაწილეთა აღსანიშნავად. აღსანიშნავია რომ ამ კრებას დაესწრენ თითქმის ყველა აქ არსებულ დაჯგუფებათა წარმომადგენელი.

საზოგადოების თავმჯდომარის ბ. კ. ინასარიძის მოკლე სიტყვის შემდეგ ვრცელი და ფრიად საყურადღებო მოხსენება გააკეთა ბ. ნიკო ნაკაშიძემ 24 წლის აჯანყების მნიშვნელობაზე. მოხსენება იქნა დიდი ინტერესით მოსმენილი დამწრე საზოგადოების მიერ. აგრეთვე საზოგადოება გაეცნო რადიოსადგურ «განთავისუფლება»-ს გადაცემას ამ დღის გამო...

ნოე ჟორდანიას ძეგლის გახსნა.

ამა წლის 26 მაისს, საქართველოს ეროვნული დღესასწაულის დღეს, მოხდა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის პრეზიდენტის ნოე ჟორდანიას ძეგლის გახსნა.

ძეგლი მიუძღვნა მას უცხოეთში გადმოხიზნულმა ქართველობამ. გახსნას დაესწრო მრავალრიცხოვანი საზოგადოება. ამ დღისათვის შესაფერისი სიტყვა წარმოსთქვა საქართველოს ეროვნულ მთავრობის წევრმა კ. კანდელაკმა.

გვ. გეგუჭკორის გარდაცვალების ვრთი წლის თავზე.

ამა წლის 13 ივლისს, მრავალრიცხოვან ქართველ საზოგადოების თანადასწრებით სოფ. ლევილის სასაფლაოზე გადახდილ იქნა პანაშვიდი საქართველოს საგარეო საქმეთა მინისტრის ევგენი გეგუჭკორის გარდაცვალების ვრთი წლის თავზე, რის შემდეგ «შატოს» დარბაზში დამსწრე საზოგადოებას აჩვენეს ეკრანზე დასაფლავების დღე. იქვე წარმოთქმულ იქნა მოსაგონარი სიტყვები.

ვ. გოგვაძის გარდაცვალების 6 თვის თავზე.

საქართველოს სოც.-დემ. პარტიის პარტიის ორგანიზაციის კომიტეტმა მოაწყო სამოქალაქო პანაშვიდი დაუეიწყარ მებრძოლის ვალოდია გოგვაძის გარდაცვალების ექვსი თვის თავზე. კომიტეტის თავმჯდომარის აშხ. ვ. ჩუბინიძის მოკლე მოსაგონარი სიტყვის შემდეგ და მისი წინადადებით დამსწრე საზოგადოებამ ფეხზე ადგომით პატივი სცა ვალ. გოგვაძის ხსოვნას.

სიტყვები წარმოსთქვეს: მ. არსენიძემ, გოგი წერეთელმა, ლ. ჟღენტმა, გ. ყიფიანმა, შ. კალანდაძემ, პრ. ინწკირველმა, გრ. ურატაძემ, იოს. გობეჩიამ და კ. კანდელაკმა.

არინანა შარბაძის გარდაცვალება.

1955 წლის 27 სექტემბერს ავად გახდა ქალბატონი ურატაძისა, მეუღლე ჩვენი მცხოვან ამხანაგის და დამსახურებულ პოლიტიკურ მოღვაწის—გრ. ურატაძის, მისი ერთგული თანამგზავრი და დამხმარე. ლოგინად ჩაწოლის თანავე ის უცნობოდ დაეცა და 9 ოქტომბერს სამუდამოდ გამოეთხოვა წუთისოფელს. ამ მცირე დროს განმავლობაში მას თავზე ადგენ მისი მოსიყვარულე მეუღლე, მისთვის ძვირფასი ქალიშვილი მედუნა და განუყრელი და, ახლო მეგობრები, ყველანი თავს ევლებოდენ და მისი გამობრუნების იმედს არ კარგავდენ...

პარიზის ქართულ საზოგადოებას ელვის სისწრაფით მოედო მისი ავადმყოფობა. ყოველ დღიურად სურდა ყველას გაეგოთ თუ რა მდგომარობაში იმყოფებოდა ავადმყოფი. არავის სურდა შერიგებოდა იმ აზრს, რომ ეს კეთილშობილი ადამიანი მათ განშორდებოდა,—ადამიანი, რომელმაც ლტოლვილ საზოგადოების გული მოიგო, დაიმორჩილა და იქ სიყვარული და პატივისცემა დაიმსახურა. ათეული წლები გატარა თავისი ძვირფასი ოჯახით ქალბატონ არინანამ ს. ლევილის «შატოში», თავისი ოჯახი გახდა ლტოლვილ ქართველ-

თა მისაღებ კერად, სადაც ყველას შეეძლო დაევიწყებია უცხო მხარის უჩვეულო პირობები, თავი საკუთარ სასწობლოში წარმოედგინა და ოჯახური სითბოთი გაექარებებია სევდანალველი... ქალბატონ არიანასთვის ნივთიერი სივიწროვე არ არსებობდა, პირადი გაჭირვება მას არ აზინებდა, ოღონდ ოჯახი ქართველისთვის ქართველური მასპინძლობის სიტკბოებით ეზიარებია, მისთვის ლტოლვილის ხვედრი დაევიწყებია.

თვითონ ხელმოკლე, — ყოველ კვირეულად ის კითხულობდა თუ ვინ ჩამოვიდა «შატოში» — ხომ არავეინ დარჩა გაუმასპინძლებელი და არ დაწყნარდებოდა მანამ, სანამ დადებითი პასუხს არ მიიღებდა. მუდამ ხალისიანს, რომელი ავადმყოფი იქნებოდა რომ მას არ ენახა, მისთვის გამამხნეველი სიტყვა არ ეთქვა, დახმარება არ გაეწია. თვითონ იკლებდა, ოღონდ ავადმყოფს და გაჭირვებულს დახმარებოდა.

... და აი ამ ჩუმ, უანგარო და ყველასთვის ძვირფას მოღვაწემ ჩემად მიისვენა 9 ოქტომბერს, ჯერ კიდევ 58 წლისამ და მით დააობლა ოჯახი, მთელი ქართული საზოგადოება.

მიუხედავად საქმიან დღისა, 13 ოქტომბერს პარიზის ქართველ საზოგადოებამ თავის უაღრეს მოვალეობად ჩასთვალა გამოთხოვებოდა ძვირფას ადამიანს და მრავალ რიცხოვანმა თავი მოიყარა მის ბინაზე «შატოში». ყველა დასვენდინებულნი, დაღონებული თვალცრემლიანი მისჩერებოდა ყვავილებში ჩასვენებულ სათნო ადამიანის კუბოს და გულდაწყვეტილი ეთხოვებოდა მის ცხედარს... «შატო»-ს ეზოში, იქ სადაც ხშირად ვხედავდით ქალბატონ არიანას მომცინარს. უკანასკნელად გამოეხიზა ის დაობლებულ მიდამოს; მამა ილიამ გადაიხადა პანაშვიდი... შემოდგომისგან დასუსტებულ მზემ მაინც შესძლო სხივების სითბო დაეფრქვია ბალახებზე დაწოლილ კუბოსთვის... ცრემლმორეულ საზოგადოების მწუხარება გაიზიარა ას წლოვან ცაცხვის ხეებმა, რომელთა ჩრდილში არიანა არა ერთჯერ გამასპინძლებია ძვირფას მეგობრებს... სულ განაბული ხის ფოთლები თითქოს მალლიდან უსმენდენ მგალობელთა გუნდის ხმას... იშვიათ ადამიანის საუკუნო ხსენებას საუკუნოთ გულში იმარხავდა მომლორებით რხევისგან შეჩერებული ხეხილოვანი, რათა მომავალს გადასცეს, რომ აქ სხვა მამულიშვილთან ერთად ცხოვრობდა სამშობლოსთვის წამებული ქართველი მანდილოსანი, ქართული ოჯახის ფუძე მდებელი, ეროვნულ საქმისთვის თავდადებული.

პანაშვიდის შემდეგ ნელის ნაბიჯით სამგლოვიარო პროცესია მიდის სამუდამო განსასვენებელ ადგილას. ქალბატონი არიანა მიებარა უცხო მიწას, სადაც მისი და მისი მეუღლის არა ერთი თანამებრძოლნი და მეგობრები განისვენებენ...

სასაფლაოზე წარმოთქვეს სიტყვები: ქან ლუბა აბდუშელისამ (მისი სიტყვა აქვე იბეჭდება), სოსიპ. ასათიანმა (წერი-

ლობით), ქ-ნ ინა ჟორდანიამ, აკ. ჩხენკელმა, რაჭ. არსენიძის დავალებით და მისი სახელით კ. ქავთარაძემ, ქართველთა სათვისტომოს სახელით შ. აბდუშელმა.

განსვენებულს მხარტვეს ცოცხალი ყვაველებისგან გვირგვინი—ქართველთა სათვისტომოსაგან, ქართული რადიორედაქციისაგან «განთავისუფლება» (მიუნხენიდან), ტუბერკულოზითა კომიტეტისგან, ლევილის და სან-ჟერმენის ქართველობისაგან, ბაბოსა და ფრიდონისგან, ვასო წულაძისა და მისი ოჯახისაგან, მათიკო და მიშა სტურუასგან, ვიქტორ ხომერიკისგან, დ. ურატაძისგან და მრავალი თაიგულები ცალკე პირებისგან და ბავშვებისგან.

დამწუხრებულმა ოჯახმა მიიღო თანაგრძნობის წერილები და დეპეშები: საქართველოს სოც.-დემ. პარტიის სახ. ბიუროს, პარიზის ს.-დ. ორგ. კომიტეტის და ეროვნულ საბჭოს ს.-დ. ფრაქციის შეერთებულ სხდომის, სოშოს ს.-დ. ორგანიზაციის, აბონდანის ს.-დ. ჯგუფის, რადიო «განთავისუფლება»-ს ქართული რედაქციის (მიუნხენი), საბჭოთა რუსეთის შემსწავლელ ინსტიტუტის (მიუნხენი) თანამშრომელთა სახელით და პირადად მისგან—პროფ. ფრედრიკსონის, დ. გოლდშტეინის—მიუნხენის ინსტიტუტის განყოფილება პარიზში, პროფ. მიხ. წერეთელის, აკაკი და თამარ პაპავეების, გ. ნაკაშიძე, ს. გველაშვილის, ს. კორძაიას და მისი მეუღლის, ალ. შათირიშვილის—სოშოს ქართველთა სათვისტომოს, კ. ჩხენკელის, ხარ. შავიშვილის, რ. ყიფიანის, ვ. დოლიძის, დ. ქიშერიძის, კოწია და ბაბულია გვარჯალაძე; ქ. ქ. დადემუკელიანი, დეკანოზი, გამრეკელი, ნ. წულუკიძე, კ. კანდელიანი, ვალ. კვაჭანტირაძე, ს. მენაღარის, გოგა ჯაყელის, ბ. ნიკოლაევსკი, ალ. და ელ. ცომაიები, მ. და თ. დადიანები, ბერიძის ოჯახობის და ალშიბაიას, ხ. ხინიკაძის, მ. ბეგიაშვილი, ექ. ან. ჟორჯოლიანი, მამა ივანიცკი (ინგილო), კ. ინასარიძე, ს. კვიციანიშვილის, გრ. უჩაძის, ბარბარე და გრიგოლ ალშიბაიას, სოსო გოგოლაშვილი, ნ. ნაკაშიძის, გ. კერესელიძის, დ. ხელაძის და სხვა მრავალ მეგობართაგან...

ქ-ნი ლუბა აბდუშელის ხიტყვა სასაფლაოზე.

სულიერო მამაო, ქალბატონებო და ბატონებო!

დღეს ერთხელ კიდევ ლევილის სასაფლაო თავს უყრის მწარეთ დამწუხრებულ ქართველ საზოგადოებას. ლევილის მიწა დღეს იბარებს ჩვენთვის მეტად საყვარელ არიანას. იშვიათი მეუღლე, დედა, მეგობარი თანამემამულე, ფაქიზი, უზომოთ კეთილშობილი ხასიათის, გულუხვი, სტუმართმოყვარე, ამაყი—აი ჩვენი არიანა.

უმეტესი ნაწილი ჩვენი აქაური ახალგაზდობისა გაგლილია მის ხელში. მისი პატარა პანსიონერები აღმერთებდნენ არიანას, რომელიც მათ თავზე დატრიალებდა როგორც ტკბილი დედა და საქართველოს და ქართული ენის ცოდნას

და სიყვარულს უნერგავდა მათ. მის კერაში დისციპლინით აღჭურვილი ბავშვები ერთიერთმანეთს ეჯიბრებიან ქართულ ლაპარაკში, რომ ამით ასიამოვნონ თავზე დარაჯათ მდგომ არიანას. ამით ის დაუფასებელ სამსახურს უწევდა დევნილ ემიგრაციას. გახდება ვინმე ავით, არიანას ვერავინ უსწრებს ავით-მყოფის ნახვაში და მოვლაში. უჩინარია, მაგრამ ის ყველგან არის, სადაც საჭიროა ყურადღება და დედობრივი სიტბო.

როდესაც ქართველი მამაკაცი გვიკვდება აქ—ეს საშინელებაა, მაგრამ, მერწმუნეთ, კიდევ უფრო მეტი ტრალედიანა ქართველი ქალის დაკარგვა. ინსურება კერა არა მარტო ოჯახის წევრთათვის, არამედ ყველა ჩვენ გადმოხვეწილთათვის. ქართველი ქალი, დაშორებული თავის სამშობლოს, მიუხედავით ყველა დაბრკოლებისა, დარაჯათ ადგია თავზე ემიგრაციას, ქართულ ტრადიციას და მედგრათ ინახავს კერაში მშობლიურ თბილ ნაპერწყალს, რომ უოჯახოს ქონდეს საშვალეება ხანდისხან მაინც ეზიაროს მშობლიურ სიტბოს, ტრადიციას, სამშობლოს სასმელ-საქმელს, რომ ამით იმან თავის ფიქრებში მაინც გადასტყორცნოს ყველა საზღვრები და თავი იგრძნოს თავის საკუთარ დედის კერაში, რომელიც ჩვენი მუდმივი ოცნების საგანია. ამის მოჭირნახულე იყო ჩვენი წყნარი არიანა. მატერიალურათ ერთობ შეზღუდული, მაგრამ სულით და გულით დიდი, უხვი, ის მუდამ იზიდავდა ყველას. აი ამისთანა ადამიანს ჩვენ ვეთხოვებით დღეს ჩვენი მწარე განცდებით და ღრმა მწუხარებით. და მის დატანჯულ ოჯახთან ერთად გულწრფელათ დავსტირით მას.

დეე ყოფილიყოს დაუვიწყარი ჩვენში ხსოვნა ამ დიდებული მანდილოსნის და იქ კი მას საუკუნო ნეტარება.

მიქიჩ ვარდოიანის გარდაცვალება.

6 დეკემბერს პარიზის ახლოს გარდაიცვალა საქართველოს სახალხო გვარდიის მთავარი შტაბის ყოფილი წევრი მიქიჩ ვარდოიანი.

დასაფლავება მოხდა 10 დეკემბერს ლევილის ქართველთა სასაფლაოზე. მიუხედავით ცუდი ამინდის და საქმის დღისა ხალხი ბევრი დაესწრო. სიტყვები წარმოსთქვეს: ქართულ სათვისტომოს თავმჯდომარემ შ. აბდუშელმა და გ. ერადემ.

ტექნიკური დაბრკოლების გამო გარდაცვალებულის სურათი და შ. აბდუშელის სიტყვა დაიბეჭდება შემდეგ ნომერში.

გ. ერადის სიტყვა სასაფლაოზე.

ამიერ-კავკასიის სეიმი რომ დაიშალა და ყველა მასში შემავალ ერებმა დაარსეს თავ-თავიანთი ცალ-ცალკე სახელმწიფო, დღიდან საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადების, როგორც მიქიჩა ვარდოიანისათვის, ისე ყველა ჩვენი პარტიული სომეხი ამხანაგებისათვის წარმოიშვა გადასაწყვეტათ სრულიად ახალი პრობლემა, რაიცა არ არსებობდა არც

რუსეთის იმპერიის დროს, არც ამიერ-კავკასიის ფედერაციის დროს—მათ უნდა გაერკვიათ თავიანთი დამოკიდებულება ახლად დაარსებულ ქართულ ეროვნულ სახელმწიფოსთან. ამ კითხვას ართულებდა ის გარემოება, რომ ჩვენ შორის არსებულ ეროვნულ განსხვავებას მიემატა ახალი ელემენტი—საქართველოს საზღვრებზე ახლად წარმოშობილი სომხეთის დამოუკიდებელი სახელმწიფო.

მიკიჩა ვარდოიანმა არჩია არა მარტო საქართველოს მიწა-წყალზე დარჩენა, მისი მოქალაქეობის შენარჩუნება, საქართველოს ხალხთან ერთად ყოველი უირის და ლზინის განიარება, არამედ ამავე დროს იგი გახდა თავისუფალი მოხანლისე და თავგანწირული აქტიური მებრძოლი საქართველოს ეროვნულ სახელმწიფოს თავდაცვის საქმეში. იგია საქართველოს სახალხო გვარდიის მთავარი შტაბის წევრი, და როგორც კარგი ხელოსანი, მთავარი ხელმძღვანელი ოსტატია ჩვენი რესპუბლიკის ჯავშნოსნების, რომლებმაც არა ერთ და ორ სახელოვან ბრძოლებში მიიღეს მონაწილეობა ქვეყნის და ერის დასაცველათ. ამ საქმეში მიკიჩა მთელი თავისი არსებით იყო ჩაბმული: მას არ ახსოვდა არც საკუთარი თავი, არც ოჯახი; მისი საფიქრებელი იყო მხოლოდ და მხოლოდ გულწრფელი და უანგარო სამსახური საქართველოს რესპუბლიკისადმი და მის სახელოვან სახალხო გვარდიისადმი. არ უნდა ვიფიქროთ, რომ მან ხელი აიღო თავის ეროვნებაზე; ეს იქნებოდა უდიდესი შეურაცყოფა ცხედრის. ნამდვილი თავდადებული პატრიოტი საქართველოსი, ამავე დროს ის იყო დიდი და ღრმა სიყვარულით აღსავსე მრავალ ტანჯულ სომხის ერისადმი. მის ძარღვებში შჩქედდა მისი მამა-პაპათა სისხლი. მან თავისი მაღალი სული გვაჩვენა, ჩვენსა და სომხეთს შორის სამწუხარო ინციდენტი რომ მოხდა, როდესაც ამ უბრალო ხელოსანმა მოახერხა შეთავსება ერთ და იმავე დროს სიყვარული თავის ერისადა სიყვარული და თავგანწირვა ქართველი ერისათვის.

ამის ახსნა უნდა ვეძიოთ არა მარტო მიკიჩას მაღალ თვითშეგნებაში, მის საღ და გონიერ ლოლიკაში, მის მტკიცე და შეურყეველ რწმენაში, არამედ თვით ქართველი ერის ყოფა-ქცევაში, მის პოლიტიკურ და ადამიანურ მორალში, მის მიერ შექმნილ ხალხურ სახელმწიფოს დროშაში, რაცა მაჩვენებელი იყო მაშვრალ ადამიანთა ოთხი სანუკვარი და სანატრელი ვარსკვლავის: ხალხის კეთილდღეობა, სოციალური და ეროვნული ჩავგრის მოსპობა, ერის და ხალხის თავისუფლება, ერთა შორის სოლიდარობა და მეგობრობა. აი რა იტაცებდა მიკიჩას სულსა და გულს. ახალგაზდობიდან ხომ ამ იდეალებისათვის იბრძოდა! თუ ბოლშევიზმა მთელ ყოფილ რუსეთის იმპერიის ტერიტორიაზე მოსპო ნიადაგი ამ საკაცობრიო იდეალებისათვის ბრძოლის, სამაგიეროთ ამის საფუძველი და იარაღი მიკიჩამ ჰპოვა ქართველ მშრო-

მელ ხალხში და მის მიერ შექმნილ დემოკრატიულ რესპუბლიკაში.

მან იცოდა რომ მის მიერ შექმნილი ვალოდია გოგვაძის ჯავნოსანი არ გაიხვრის არც ერთ ტყვიას ვისმეს წასახდენათ და დასამონებლათ, სხვისი ქონების და მიწა-წყლის ხელში ჩასაგდებათ. ჯავნოსნების პატრონათ ის ხედავდა ისეთ ხალხს, ვისაც სურდა, რომ ეს საომარი იარაღი გამოიყენოს ავთა დამუხანათთა გარეშე და შინა მტრის წინააღმდეგ, თავის არსებობის, თავის ტერიტორიის და თავისუფლების დასაცველათ. ამ წმინდა საქმეში მონაწილეობა მას მიაჩნდა სამსახურათ არა მარტო ქართველი ხალხისათვის, არამედ ყველა ჩაგრულ ერთთვის და მათში თავის ერისთვისაც. ეს შეგნება და ეს რწმენა იყო რომ ლტოლვილობაშიაც ისეთივე დარჩა, როგორც იყო საქართველოში. იმ ერს ნაკლებათ გასწირავს ბედი, რომელსაც მრავლათ ეყოლება ასეთი მამული-შვილები, როგორც იყო ჩვენი საყვარელი მიკიჩა.

სიმონ ჩიკვილაძის გარდაცვალება.

აბონდანის მოხუცთა თავშესაფარში ტრადიკულათ გარდაიცვალა ჩვენი ამხანაგი და ჩვენი თანამებრძოლი, ქართველ ხალხისთვის და მის ქვეყნისთვის თავდადებული პატრიოტი ნიქიერი ადამიანი და დიდი სახალხო ორატორი სიმონ ჩიკვილაძე. მისმა პარტიულმა ამხანაგებმა და მეგობრებმა, თანახმათ მისი ანდერძისა, დაასაფლავეს ის ლევილის ქართველ ძმთა სასაფლაოზე.

ს. მათითაიშვილის გუნდარის გადმოხვეწება.

სერგო მათითაიშვილის ცხედარი, რომელიც დროებით იყო დამარხული აბონდანის სასაფლაოზე, მისი ამხანაგების და ნაცნობ-მეგობრების გაღებული წვლილის შემწეობით გადმოსვენებულ და დამარხულ იქნა ლევილის სასაფლაოზე. სიტყვები წარმოსთქვეს: მ. მელუამ და ლ. ქლენტმა.

ვ. ცაქლაძის განცხადება.

სპარსეთში (თეპერანში) 23 აგვისტოს 1955 წელს გარდაიცვალა ჩვენი ძველი ერთგული ამხანაგი ვასილ ცაქლაძე-ნიძე, ცნობილი «ძველი მუშა»-ს სახელით.

არ. გურიელის გარდაცვალება.

ნიუორკში გარდაიცვალა ჩვენი თანამემამულე საქართველოში კარგათ ცნობილი საზოგადო მოღვაწის ალექსანდრე ჟუკონიას შვილი—არჩილ გურიელი-ჟუკონია. როგორც თვითონ განსვენებული, ისე მისი მეუღლე, დიდ დახმარებას და ქომაგობას უწევდენ ქართველობას ამერიკაში.

პარიზის ქართველობამ გარდაცვალების პატივსაცემათ და სულის მოსახსენებლათ პანაშვიდი გადაიხადა ქართულ ეკლესიაში.

იოსებ გვიშენაძე.

29 ივნის 1955 წ. ქალაქ თეჰერანში (ირანი) ხანგრძლივი და მძიმე ავადმყოფობის შემდეგ გარდაიცვალა დიდი ქართველი, შეუირიგებელი და შეუწყვეელი მტერი საყვარელი სამშობლოს მჩაგვრელებისა, დიდი პოლიტიკური და საზოგადო მოღვაწე იოსებ პლატონის ძე გვეგნავე. ირანის მიწამ კიდევ მიიბარა დროებით, საყვარელი და ძვირფასი თანამემამულე, საქართველოს სოციალ-დემ. მუშათა პარტიის წევრი, მისი რიგების სიწმინდის მუდამ დამცველი, ბუნებით, ხასიათით მეტად კეთილშობილი და მიმზიდველი. ძვირფას იოსების სიკვდილით ირანში მყოფ ქართველთა საზოგადოებამ დაჰკარგა თავისი ხელმძღვანელი. მისი ხანგრძლივი და დაუღალავი მოღვაწეობით მან დაიმსახურა უდიდესი სიყვარული და სიმპატია ქართველებისათვის მზრუნველობის და დახმარების აღმოჩენით.

დაობლებულ ირანში მყოფ ქართველთა საზოგადოებამ პირველ ივლისს მიწას მიიბარა ძვირფასი და საყვარელი იოსები. დასაფლავება მოხდა თეჰერანში ორტოდოქ. სასაფლაოზე, სხვა ათეული ძვირფასი თანამემამულეების გვერდით. იოსების დასაფლავებას დიდძალი ხალხი დაესწრო. ღირსეუ-

ლად იქნა დასაფლავებული. მისი დასაფლავება აღნიშნული იყო ყველა მნიშვნელოვან გაზეთებში. მის საფლავს დაკუბოს ამშვენებდა გვირგვინები და ცოცხალი ყვავილები. მან დასტოვა დიდი ხსოვნა და სიყვარული, როგორც ქართველ საზოგადოების, ისე ყველა მოძმე-მეზობელ დაჩაგრულ ერების საზოგადოების გულში. დადგება დრო როდესაც დაფასდება მისი ღვაწლი. დღეს კი აფორიაქებულ გონებას არ შეუძლია დალაგებით აღნიშნოს მისი ხანგრძლივი მოღვაწეობა როგორც საერთოდ, ისე კერძოდ ემიგრაციისათვის. იოსებ გეგენავას სიკვდილი დიდი დანაკლისია არა მარტო ირანში მყოფ ქართველთა საზოგადოებისთვის, არამედ ჩვენი ერისათვის. იშვიათი ადამიანი, მგრძობიარე გულის პატრონი, დაუფასებელი ამხანაგი და მეგობარი.

დამბლებული ირანში მყოფი ქართველთა საზოგადოება დაგტირის, მუდამ დარჩება შენი ხსოვნა ჩვენს გულში. აწ განისვენე მშვიდობით ძვირფასო და საყვარელო ქართველო.

ირანში მცხოვრები ქართველთა საზოგადოება.

3 ივლისი 1955 წ.

ქალ. თეკერანი (ირანი).

წერილი სო.შოღან.

1955 წლის 4 სექტემბერს შესდგა სო.შოს სათვისტომოს წევრთა საერთო კრება. სხვა საკითხთა შორის იყო ახალი გამგეობის არჩევნები.

კრება გახსნა საზოგადოების თავმჯდომარემ ბ. ალ. შათირიშვილმა, რომელმაც კრებას მიმართა შემდეგი სიტყვებით: ეს პირველი კრებაა აჯანყების წლისთავის შემდეგ. შევებულეების გამო კრების მოწვევა აქამდე არ მოხერხდა. აჯანყების მნიშვნელობა თქვენთვის გასაცნობი არაა, ჩვენთვის ეს დღე უკვდავია და დაუვიწყარი, სავსე მწუხარებით, მაგრამ მომავლის ურყევი იმედითაც და მოუწოდა დამსწრეთ წუთის სიჩუმით და ფეხზე ადგომით პატივი სცენ აჯანყებაში დაღუპულთა გმირებს.

კრების თავმჯდომარეთ არჩეულ იქნა ბ. შ. ქლენტი და მდივნათ ბ. რიქაშაძე.

ძველი გამგეობა თავის მისიას დამთავრებულათ სთვლის და უმორჩილესათ თხოულობს განთავისუფლებას. საზოგადო კრება ერთხმათ იწონებს გამგეობის წასულ მუშაობას, უცხადებს მას უღრმეს მადლობას, განსაკუთრებით მის თავმჯდომარეს ბ. ალ. შათირიშვილს, რომელიც მიუხედავათ ბევრი დაბრკოლებებისა, ენერგიულათ უძღვებოდა საზოგადოების საქმეს და ადგენს მათ მადლობა გამოუცხადოს პრესის საშუალებით და ერთხმათ სთხოვს დარჩეს მომავალ წელ-

ში სრული შემადგენლობით:—თავმჯდომარეთ ბ. ალ. შათირიშვილი, მდივნათ ვ. დოლიძე და ხაზინადრათ გ. ქვარცხავა. გამგეობა თანხმობას აცხადებს კრების თხოვნაზე და რჩება მომავალ წელსაც.

დამხწრე.

ქართველთა სათვისტომოში.

ამა წლის 13 ნოემბერს შესდგა პარიზში საფრანგეთის ქართველთა სათვისტომოს წლიური საზოგადო კრება. კრებას თავმჯდომარეობდა ნიკო ურუშაძე, მდივნობდა გოგი წერეთელი. წარსული წლის კრების ოქმის დამტკიცების შემდეგ, მოხსენება გააკეთა სათვისტომოს თავმჯდომარემ შ. აბდუშელმა წარსული წლის გამგეობის მოღვაწეობის შესახებ, საიდანაც გამოირკვა გამგეობის ნაყოფიერი და აქტიური მუშაობა, რაც სარევიზიო კომისიის სახელით ბ. მ. კლდიაშვილმა დაადასტურა. კრებამ ერთხმით მადლობა გამოუცხადა გამგეობას გაწეული შრომისათვის. კრების დასრულებით თხოვნილ სათვისტომოს თავმჯდომარე და გამგეობის მთელი შემადგენლობა დათანხმდა დარჩეს და მომავალ წელსაც გააგრძელოს საზოგადოების სამსახური. გამგეობაში დამატებით იქნენ არჩეული: ექ. კ. ხოქალავა, გ. შარაშიძე და შ. თაყაიშვილი, აკასათიანის მაგივრათ კი, რომელმაც ითხოვა დროს უქონლობის გამო განთავისუფლება, არჩეულ იქნა ნიკო ყურულაშვილი.

საზოგადო კრებამ რამდენიმეჯერ სთხოვა ერთხმად ქნირენ ბაგრატიონს დარჩენილიყო გამგეობაში, მაგრამ მან უარი სთქვა და განუცხადა რომ ის ჩვეულებრივით გაუწევს გამგეობას ყოველგვარ დახმარებას—და სთხოვა აშკამად ის განეთავისუფლებიათ. კრებამ მას დიდი მადლობა გადაუხადა.

რ. არსენიძის 75 წლის თავი.

ამა წლის 17 ნოემბერს რადიო-სადგურის «განთავისუფლება»-ს ამერიკულმა დირექციამ რაედენ არსენიძეს გაუმართა იუბილე მისი 75 წლის თავის აღსანიშნავად, რომელსაც დაესწრენ: ამერიკულ კომიტეტის რწმუნებული ევროპაში. რადიო-სადგურის ყველა პასუხისმგებელი ამერიკელი თანამშრომლები და ეროვნულ რედაქციების მთავარი რედაქტორები. წარმოთქმული იყო მრავალი სიტყვები, რომელშიაც ორატორები აღნიშნავდნენ რ. არსენიძის ნაყოფიერ მუშაობას.

«ჩვენი დროშა»-ს რედაქციის სახელით აშხ. პ. სარჯველაძემ მისალოცი წერილი გაუგზავნა ჩვენს მცხოვრან, დაუღალავ მებრძოლსა და ენერგიით სავსე აშხ. რაედენს და უსურვა მას დღეგრძელი ცხოვრება.

ქართველ ყოფილ მხედართა კავშირში.

ამაწლის 14 ივნის, ყოფილ მხედართა კავშირის გამგეობის მიერ მოწყობილ იქნა მოხსენება პოლკოვნიკ ბ-ნ ცხაკაიას შემდეგ თემაზე: «კრწანისის ბრძოლა».

მოხსენებას ქართველობა ბლომათ დაესწრო.

საფრანგეთის ცნობილ სან-სირის სამხედრო სკოლაში, 1954—56 წ. სწავლა დამთავრებულ ოფიცრებს მიეკუთვნა ჩვენი თანამემამულის ლეიტენანტ-კოლონელის ამილახვარის სახელი. ამილახვარი გმირულად დაეცა უკანასკნელ ომში. ფრანგების ჯარში ის ითვლებოდა ერთ საუკეთესო ოფიცრად.

ეს მოვლენა აღნიშნულ იქნა დიდის ცერემონიით, რომელიც მოწყობილ იქნა 31 აგვისტოს კოეტედამის ლაგერში, საფრანგეთის სამხედრო მინისტრის გენ. კონიგის თავმჯდომარეობით. მიწვეული იყო ამ დღისათვის ამილახვარის ოჯახი და საფრანგეთის ჯარში ნამსახური ქართველი ოფიცრები.

საფრანგეთში მყოფ ყოფილ ქართველ მხედართა კავშირმა მადლობის ბარათი გაუგზავნა ბ-ნ გენერალ კონიგს ასეთი დიდი ყურადღებისა და პატივისცემისთვის.

პარტიული ცხობჩება.

ამაწლის 6 ნოემბერს შესდგა ს. ს. დ. პარტიის საზღვარგარეთელ ბიუროს, პარიზის ს. დ. ორგანიზაციის კომიტეტის და ეროვნულ საბჭოს ს.-დ. ფრაქციის შეერთებული სხდომა.

სხდომამ მოისმინა მოხსენება პარიზის ბლოკში შემავალ ერებში მიუხეხნში მომხდარ კონფერენციის და ქართულ ეროვნულ საბჭოს აღმ. კომიტეტის მუშაობის შესახებ. მოიწონა კონფერენციის მიერ მიღებული პოლიტიკურ-ტაქტიკური ხაზი და სათანადო დირექტივები მისცა თავის წარმომადგენლებს მეტი ნაყოფიერი მუშაობის შესაქმნელათ საბჭოს აღმ. კომიტეტში.

სხდომა მწუხარებით შეხვდა ქ-ნ არიანას გარდაცვალებას და დაავალა თავის თავმჯდომარეს თანაგრძნობის წერილი გაუგზავნოს ამხ. გრ. ურატაძეს თავის ძვირფასი მეუღლის დაკარგვის გამო.

საზღვარგარეთელმა ბიურომ პარიზის კომიტეტთან შეთანხმებით გადასწყვიტა ახლო მომავალში მოიწვიოს საზღვარგარეთ არსებული პარტიული ორგანიზაციების კონფერენცია. კონფერენციის გახსნის დღე და წესრიგი ეცნობებათ ორგანიზაციებს თავის დროზე.

ამხ. კ. გვარჯალაძის ავადმყოფობის გამო დროებით მის მოადგილეთ სოციალისტურ ინტერნაციონალში ჩვენი პარტიის წარმომადგენლათ დაინიშნა ამხ. ვ. ინწკირველი, რო-

მელმაც გასულ ოქტომბრის პირველ რიცხვებში სოციალ. ინტერნაციონალს წარუდგინა ჩვენი საზღვარგარეთელ ბიუროს ვრცელი მოხსენება საქარ. სოც.-დემ. პარტიის წარსული მოღვაწეობის და მიმდინარე მუშაობის შესახებ.

ამა წლის 20 ოქტომბერს შესდგა პარიზის ს.-დ. პ. ორგანიზაციის წლიური კრება, კომიტეტის წარსული მუშაობის მოსახმენათ. კომიტეტის თავმჯდომარემ ამხ. ვ. ჩუბინიძემ გააკეთა კომიტეტის წარსული მუშაობის შესახებ მოხსენება, საიდანაც გამოიკვეა რომ კომიტეტს პასუხი გაუცია ყველა წამოჭრილ საკითხებისათვის. კრებამ ერთხმად დასტოვა კომიტეტის მთელი შემადგენლობა. ლ. ქლენტის წარმოდგენილი საპროგრამო პროექტი კონფერენციისათვის, კრებამ გადასცა ბიუროს და კომიტეტს დასკვნისათვის. მოსმენილ იქნა აბონდანში მყოფ ჩვენ მოხუც ამხანაგების მღვთმარეობა.

ვრცელი და შინაარსიანი მოხსენება გააკეთა ამხ. გ. ერადემ ეროვნულ საბჭოს მუშაობის და პარტიებთან მოლაპარაკების შესახებ.

«ჩვენი ღროშა»-ს ფონდი.

რედაქციამ მიიღო დახმარება: მიუნხენიდან იქაურ მეგობრებში შეგროვილი 1.600 ფრანკი და ნიკო იმნაიზვილისაგან 1.000 ფრ.; ლონდონიდან ბიძ. ქუთათელაძისაგან 1.000 ფრ. და კ. იმნაძისაგან 1.000 ფრ.; სოლოდან ქიმერიძისაგან 200 ფრ.; პარიზიდან და პროვინციიდან: ნიკო მაჭარაძისაგან 1.000 ფრ., გრ. ბარამიძისაგან 2.000 ფრ. და ეფრემ ბარხიდასაგან 3000 ფრ. სულ 10.800 ფრანკი.

რედაქცია დიდ მადლობას უცხადებს დასახელებულ პირთ შემოწირულობისათვის.

ჩვენი ურნალი ისე ვერ იარსებებს, თუ მკითხველებმა თავიანთი წვლილი არ გაიღეს და მას დახმარება არ აღმოუჩინეს.

მადლობის გამოცხადება.

გულითად მადლობას უძღვნით ყველა იმათ, ვინც პირადი მონაწილეობით თუ წერილობით გაიზიარეს ჩვენი მწუხარება ჩვენი დაუვიწყარი მეუღლის, დედის, დის და ბიცოლა არიანა (ელენე) წულუკიძე-ურატაძეს უდროვოთ გარდაცვალების გამო. განსაკუთრებით მადლობას უძღვნით ქ-ნ ნამეტია გოგვაძისას, რომელიც ავთომყოფობის დროს დღიან-ღამიანათ მასთან იყო და უაღრესი მზრუნველობით უვლიდა.

გრიშა, მედეა და დათიკო ურატაძე
ბაბო და ალ. ქურციკიძე
ფრიდონ და თეიმურაზ წულუკიძე.

ა ნ ვ ა რ ი შ ი

ს. მათითაიშვილის ცხედარის გადმოსასვენებლათ შეგროვილი თანხის და გაწეული ხარჯების.

გაიღეს: ქრ. იმნაიშვილმა 5.000 ფრ., ნ. გოგვაძისამ 3.000 ფ., ბ. წულაძემ 2.500 ფ., სოშოს ქართველთა ახალშენმა 26.000 ფრ. შ. ანთაძემ, ტ. აფხაზავამ, დ. ქორდანიამ, ს. მელიაძემ, ს. სარჯველაძემ, რაქ. არსენიძემ, ვ. წულაძემ, ვ. ტულუშმა, ის. ქარსელაძემ, მ. მელუამ, ვ. ინწკირველმა, ნ. ცინცაძემ—თითოულმა ორი ათასი ფრანკი.

მ. სტურუამ, მ. ბოლქვაძემ, მ. ცაგარელმა, ქ. ვაჩნაძემ, ს. ლიაძემ, მ. ჩუბინიძემ, კვ. ჩხაიძემ, ქ-ნ ბ. აფხაზავამ, კ. შავგულიძემ, ა. ჭელიძემ, შ. კალანდაძემ, ი. პაპუაშვილმა, ე. გრიგოლაშვილმა, თ. ანთაძემ, კ. ჯაყელმა, მ. ხუნდაძემ, ნ. ნიკოლაიშვილმა, ვ. ასათიანმა, გრ. ჭელიძემ, გრ. კერესელიძემ, ნ. იმნაიშვილმა, გ. ყიფიანმა, პ. სარჯველაძემ, ვ. მარჯანიძემ, კ. სარალიძემ, გ. სტურუამ, ს. დონდუამ, ვ. ჩუბინიძემ, ე. მაჭავარიანმა, გ. ბოლქვაძემ, ა. ასათიანმა, პრ. ინწკირველმა, ნ. ყურულაშვილმა—თითოულმა ათასი ფრანკი.

მ. გრიგოლიამ, კ. ქავთარაძემ, გრ. ლომაძემ, დ. საღირაშვილმა, ვ. შალამბერიძემ, გრ. წერეთელმა, ლ. ფალავამ—თითოულმა ორასი ფრანკი. ალ. ლეჟავამ ასი ფრანკი.

სულ შეგროვდა 99.100 ფრ.

სერგოზს ჯიბეში აღმოჩნდა 1.720 ფრ.

ნაშთი აკალდამისათვის გადადებულ თანხიდან 500 ფრ.

მთლათ 101.320 ფრ.

გადმოსვენებაზე დაიხარჯა 66.380 ფრ.

დარჩა 34.920 ფრანკი, რომელიც ინახება ჩემთან და მოხმარდება საფლავზე ნიშნის დადებას, რომლის ანგარიშიც გამოცხადებული იქნება ცალკე.

გადმომსვენებელი კომისიის თავმჯდომარე ნ. გოგვაძისა.

უდაგილობის გამო გადაიდო შემდეგი აწყობილი წერილები: ნეკროლოგი ავთანდილ ურუშაძის შესახებ, შ. აბდუშელის სიტყვა მიკ. ვარდოიანის საფლავზე, თბილისის ახალი პროცესი, რეალიზმი საბჭოთა მწერლობაში.

ა ნ ა ლ ი წ ი გ ნ ი.

იბეჭდება და მოკლე ხანში გამოვა

ნ ო ე შ ო რ ღ ა ნ ი ა ს

«**რჩეული ნაწიკები ემიგრაციაში**».

ამ წიგნის შექმნა შეიძლება ამ მისამართით:

V. Tchoubinidzé

241, rue Croix Nivert. Paris XV.